Spolupráce mateřské školy s rodinou jako faktor podporující individualizaci ve vzdělávání

Bc. Blanka Držková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav školní pedagogiky
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Blanka Dršková, DiS.**
Osobní číslo:	**H14667**
Studijní program:	**B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor:	**Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia:	**kombinovaná**
Téma práce:	**Spolupráce mateřské školy s rodinou jako faktor podporující individualizaci ve vzdělávání**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury z oblasti spolupráce mateřské školy s rodinou.
Vymezení teoretických východisek z oblasti komunikace mezi rodinou a školou.
Příprava metodiky výzkumné části, stanovení cílů výzkumu a výzkumných otázek.
Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, Robert. Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace. Praha: Grada, 2013. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4640-1.
KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA. Předškolní a primární pedagogika. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Dítě a mateřská škola. Praha: Grada, 2008. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1568-1.
KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. Individualizace v mateřské škole. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0812-9.
WATOŁA, Anna. Kindergarten as an investment in the development and future of a child. Dšbrowa Górnicza: Academy of Business, 2009. ISBN 978-83-88936-66-1.

Vedoucí bakalářské práce:	**PhDr. Jana Doležalová, Ph.D.** Ústav školní pedagogiky
Konzultant:	**Mgr. Eva Machů, Ph.D.** Ústav školní pedagogiky
Datum zadání bakalářské práce:	**15. února 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce:	**26. dubna 2017**

Ve Zlíně dne 15. února 2017

L.S.

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby [1)];
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 [2)];
- podle § 60 [3)] odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 [3)] odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10.3.2017 ....

---

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. Hlavním cílem je výzkum vlivu spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou na individualizaci ve vzdělávání. Teoretická část popisuje aktuální poznatky z oblasti výchovy a vzdělávání v mateřské škole a v rodině. Dále se zabývá popisem možné spolupráce a komunikace mezi mateřskou školou a rodinou při výchově a vzdělávání dětí. Jsou zde také nastíněny a objasněny pojmy individualizace a její vývoj, individualizovaná a individuální výuka a ukotvení individualizace v kurikulárních dokumentech. Praktická část předkládá výsledky kvantitativního výzkumu, který byl realizován pomocí dotazníkového šetření pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu. V této části práce je vyhodnoceno, zda mateřská škola spolupracuje a komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání a její kvalitu. V neposlední řadě jsou zde popsány zkušenosti a názory rodičů na spolupráci a komunikaci s MŠ ve prospěch individualizace ve vzdělávání.

Klíčová slova:

Rodina, dítě, učitel, spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou, individualizace ve vzdělávání.

ABSTRACT

This thesis has a theoretical-empirical character. The main objective of this work is the research of the influence of cooperation and communication of kindergarten with family and how this affect the individualization in education. The theoretical part describes the current knowledge in the field of education and education in kindergarten and family. The next thing it deals with is the description of possible cooperation and communication between kindergarten and family in the upbringing and educational process of children. There are also outlined and explained the concepts of individualization and its development, individualized and personalized education and the inclusion of individualization in curricular documents. The practical part presents the results of quantitative research which was done using a questionnaire for parents of children attending the kindergarten. In this part of the thesis there is evaluated whether kindergarten cooperates and communicates with family adequately and if it sufficiently supports individualization in education and its quality. Finally there are

described experience and opinions of parents regarding cooperation and communication with kindergarten in favor of the individualization in education.

Keywords:

Family, child, teacher, cooperation between family and kindergarten, individualization in education.

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Janě Doležalové a konzultantce paní Ph.D. Mgr. Evě Machů za cenné rady, připomínky a optimizmus, jenž mi při zpracování práce poskytovali. Také bych chtěla poděkovat rodičům dětí a učitelkám mateřských škol zapojených do výzkumu, za jejich čas, ochotu a spolupráci. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich pomoc, trpělivost a čas.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné

Bc. Blanka Držková

OBSAH

ÚVOD **10**
I TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE **12**
1.1 Předškolní vzdělávání dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání 12
1.2 Mateřská škola a její vztah k rodině 13
1.3 Osobnost učitelky mateřské školy 14
2 RODINA A VÝCHOVA V RODINĚ **18**
2.1 Specifika dnešní rodiny a výchovy 19
2.2 Význam rodiny pro dítě a její funkce 21
2.3 Vztah rodičů k mateřské škole 22
3 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY S RODINOU PŘI VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ **24**
3.1 Vztah mezi výchovou v rodině a předškolním vzdělávání v mateřské škole v zákonných dokumentech 25
3.2 Význam spolupráce mateřské školy a rodiny 26
3.3 Pravidla budování vztahu mateřské školy s rodinou 26
3.4 Obvyklé formy a metody spolupráce mateřské školy s rodinou 28
4 INDIVIDUALIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ **32**
4.1 Význam pojmu individualizace 33
4.2 Individualizovaná a individuální výuka 34
4.3 Změny ve vzdělávání v ČR, humanizace a demokratizace školství 36
4.4 Individualizace v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání 37
4.5 Individualizace a spolupráce školy a rodiny ve vzdělávání 38
II PRAKTICKÁ ČÁST **40**
5 METODOLOGIE VÝZKUMU **41**
5.1 Cíle výzkumu 41
5.2 Výzkumné otázky 42
5.3 Výzkumný vzorek 42
5.4 Výzkumné metody, výzkumné nástroje 46
6 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT **47**
6.1 Struktura celkového vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření 53
6.2 Shrnutí výzkumu 56
6.3 Doporučení pro praxi 57
ZÁVĚR **58**
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY **60**
SEZNAM TABULEK **64**
SEZNAM PŘÍLOH **68**

ÚVOD

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. Zabývá se podporou individualizace ve vzdělávání z hlediska spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou. Cílem bakalářské práce je zjistit úroveň spolupráce a komunikace mateřských škol s rodinou, které se zúčastnily výzkumu a zjistit, zda mateřské školy zařazené do výzkumu realizují individualizaci v praxi a uplatňují možnosti rozvoje individualizace ve vzdělávání. V současnosti je problematika individualizace velmi diskutována. Autorka bakalářské práce je učitelkou v mateřské škole a s individualizací ve vzdělávání přichází denně do kontaktu. Proto se o způsobech a možnostech podpory individualizace v jiných mateřských školách chtěla dozvědět více. Také se zajímala o to, zda mateřské školy individualizaci realizují v praxi či znají pouze její teoretické hledisko.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Cílem teoretické části je vymezit terminologii a teoretická východiska z oblasti spolupráce a komunikace mezi rodinou a školou a z oblasti individualizace v mateřské škole. Teoretická část se zaměřuje na výchovu a vzdělávání v mateřské škole, její vztah k rodině a na osobnost učitelky mateřské školy. Dále je zaměřena na rodinu a výchovu v rodině, specifika současné rodiny a vztah rodiny k mateřské škole. V dnešní době se rodiče mohou mnohem více podílet na výchově a vzdělávání dětí v mateřské škole, proto i teoretická část popisuje vzájemnou spolupráci mezi mateřskou školou a rodinou při výchově a vzdělávání dětí a definuje, jak je tato spolupráce ukotvena v kurikulárních dokumentech. Velmi důležitou kapitolu teoretické části tvoří individualizace ve vzdělávání, vymezení pojmu individualizace, její vývoj a změny ve vzdělávání v České republice v souvislosti s individualizací. Následně bakalářská práce obsahuje také praktickou část, kde autorka analyzuje údaje, které zjistila výzkumným šetřením prováděným pomocí vlastnoručně sestaveného dotazníku pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu. Cílem dotazníku bylo zjistit názory a spokojenost rodičů, zda mateřská škola spolupracuje a komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání a její kvalitu. Poté se autorka snažila porovnat názory rodičů z jednotlivých mateřských škol, které se zapojily do výzkumu. Praktická část bakalářské práce vychází z teoretických poznatků, odborné literatury a praktických zkušeností autorky práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Mateřská škola je zařízení, v němž se uskutečňuje předškolní výchova a vzdělávání dětí ve věku obvykle 3-6 let. Velmi často se užívá hovorový pojem mateřská školka, školka či mateřinka. Mateřská škola vytváří podmínky pro osobnostní rozvoj dětí, uspokojuje jejich základní potřeby a výchovou a vzděláváním, které se v ní uskutečňují, se snaží o rozvoj klíčových kompetencí u každého dítěte a to v co nejvyšší možné míře.

„Posláním mateřských škol je poskytnout dítěti odbornou péči a usnadnit mu jeho další vzdělávací cestu. Podnětů by nemělo být ani málo, ani mnoho, proto se učitelky mateřských škol musí zamýšlet nad optimální nabídkou sestavenou z různorodých a přiměřených podnětů (Opravilová, 2016, s. 156)“.

1.1 Předškolní vzdělávání dle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání hraje v životě dítěte velmi důležitou roli. Lékaři, psychologové a pedagogové se shodují a svými poznatky dokazují, že prožitky v prvních letech života dítěte a dítětem přijímané podněty z okolního prostředí jsou pro něj trvalé. Životem získané zkušenosti v raném období života se v jeho životě dříve či později zhodnotí a uplatní (RVP PV, 2004).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání staví do popředí rodinnou výchovu před výchovou institucionální. „Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání má smysluplně obohacovat denní program dítěte v průběhu jeho předškolních let a poskytovat dítěti odbornou péči. Mělo by usilovat, aby první vzdělávací krůčky dítěte byly stavěny na promyšleném, odborně podepřeném a lidsky i společensky hodnotném základě a aby čas prožitý v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života i vzdělávání (RPV PV, 2004, s. 8)“.

Dále pak Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání konkrétně popisuje, za jakých podmínek je spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání plně vyhovující. A sice jestliže:

- „Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.
- Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejich svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.
- Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě, nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí (RPV PV, 2004, s. 35)“.

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání je tedy konkrétněji popsána spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči a podmínky této spolupráce. Z výše uvedených podmínek tedy vyplývá, že především spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání dětí a spolupráce mateřské školy s rodinou by měly zajistit zdravý vývoj dítěte.

1.2 Mateřská škola a její vztah k rodině

Vztahy mateřské školy a rodiny byly po dlouhou dobu velmi omezeny. Rodiče neměli přístup do třídy svého dítěte, tam se dostali pouze tehdy, konala-li se besídka, schůzka rodičů či jiná podobná akce. V současnosti je však vztah mateřské školy s rodinou na vyšší úrovni. Není nic neobvyklého, když rodič přijde do třídy s dítětem či v rámci adaptace na začátku školního roku zůstává ve třídě a pomáhá dítěti seznámit se s novým prostředím a pomalu se osamostatňovat. Mateřská škola nabízí i možnosti přítomnosti rodičů na výletech a různých akcích (Koťátková, 2008). Neustále se snaží zkvalitňovat a prohlubovat spolupráci a komunikaci s rodinou, čímž buduje a upevňuje vzájemnou důvěru s rodiči, odbourává předsudky,

podporuje toleranci a ochotu rodičů aktivně se zapojovat do dění MŠ a účastnit se akcí pořádaných mateřskou školou. Můžeme tedy hovořit o partnerství mezi školou a rodinou. Vztah mateřské školy k rodině se odráží především v dobré komunikaci, nabídce spolupráce, poskytování dostatku kvalitních informací správným způsobem a naopak získáváním informací od rodičů a vytvářením přátelského vztahu (Rabušicová, 2004).

Mateřská škola by měla být zcela profesionální v přístupu k rodičům i ve výchově a vzdělávání jimi svěřených dětí. „Jejím hlavním úkolem je uskutečňovat právo dítěte na výchovu a vzdělání. Musí vycházet z životní situace dětí a v neustálém kontaktu s rodiči pomáhat všem dětem k samostatnosti a osobní aktivitě, podporovat je v radosti z poznání, rozvíjet emocionální a tvořivé síly a přihlížet k individuálním nadáním a schopnostem. Podporovat celkový rozvoj dítěte se tedy nevztahuje jen na děti v posledním roce docházky do mateřské školy, nýbrž na děti v každém věku (Jeřábková, 1993, s. 57)“.

1.3 Osobnost učitelky mateřské školy

„Učitel mateřské školy by měl být vysokoškolsky vzdělaným profesionálem, neboť kurikulární reforma vyžaduje zásadní proměnu pojetí celé učitelské profese (Syslová, 2013. s. 23)“. Na profesní roli učitele mateřské školy jsou současnou společností kladeny vysoké nároky. K jeho roli patří odborná úroveň, profesní dovednosti a osobnostní charakteristiky (Mertin, Gillernová, 2010).

„Vzdělání spojené s pedagogickou i životní zkušeností dává učitelce větší jistotu a posiluje její autoritu ve vztahu k rodičům i širší veřejnosti. Je důležité, aby samy učitelky si uvědomily význam svého působení. Dnes mají učitelky mateřské školy ještě jednu úlohu, kterou by měly programově naplňovat. Bez spolupráce a výrazné aktivity rodičů bývají jejich pedagogické snahy výrazně méně efektivní. Učitelka by se měla zajímat, upozorňovat na souvislosti, klást otázky. Měla by být angažovaná (Mertin, 2016, s. 15)“. Učitelka bývá úspěšná tehdy, navrhuje-li, projektuje a realizuje v různých formách vzájemné kontakty s rodiči, jelikož právě oni jsou jejími významnými sociálními partnery spoluvytvářející klima v mateřské škole. Přiměřená komunikace a spolupráce s rodiči pozitivně ovlivňuje úsilí učitelky o rozvoj dětí a vede ke spokojenosti rodičů a dětí (Mertin, Gillernová, 2010). Podpora spolupráce a komunikace s rodiči by měla být samozřejmostí: „Vzhledem k tomu, že učitelka je „profesionál“ (Mertin, Gillernová, 2010, s. 26)“.

Učitelka je jedním ze základních činitelů vzdělávacího procesu. Pedagogický slovník definuje učitelku jako: „Profesionálně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, spoluodpovědného za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. K výkonu učitelského povolání je nezbytná pedagogická způsobilost (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 261)“.

Jeřábková (1993, s. 57) říká, že: „Od okamžiku, kdy je dítě přijato do mateřské školy, má být ve středu zájmu učitelky osobnost dítěte, jeho věk, národnost, mentalita a temperament, zájmy, schopnosti a nadání a tato znalost dětské individuality má tvořit důležitý předpoklad pro celou její práci.“

Vstup dítěte do MŠ je velká změna v životě nejen samotného dítěte, ale je to i něco nového, nepoznaného pro rodiče dítěte. Celá rodina si musí zvykat na nový režim. Rodiče najednou nejsou těmi, kdo má nad dítětem neomezenou kontrolu, ale je to právě mateřská škola, kdo přebírá za dítě zodpovědnost v době, kdy rodiče odchází do zaměstnání či pečují o sourozence dítěte navštěvujícího MŠ. Rodiče si při vstupu svého dítěte do mateřské školy často dělají starosti a kladou si různé otázky, jako např.: „ Je mé dítě bez mé přítomnosti spokojené?“, „Cítí se dobře?“, „Jak se asi chová?“, „Má mé dítě učitelka ráda?“, „Je k mému dítěti spravedlivá?“ a spoustu dalších. Nejedná se o nic neobvyklého či špatného. Ba naopak, starost rodičů o dítě je naprosto přirozenou záležitostí. Vždyť svěřují své dítě na několik hodin denně do péče téměř neznámému člověku, jímž pro ně pedagog alespoň z počátku bezpochyby je. Vidí ho buď prvně, či ho pouze jednou zahlédli na dnu otevřených dveří, které MŠ pořádala, při přihlašování dítěte do MŠ anebo měli tu možnost učitelku poznat alespoň trochu při ranním hraní dětí, které MŠ pořádá, jako podporu snadnější adaptace pro budoucí děti. Již nejsou odpovědni pouze rodiče za dítě, ale zodpovědnost za jejich výchovu nesou i učitelky mateřské školy. Z rodičů a učitelek se stávají partneři ve výchově, proto je velmi důležité, aby mezi mateřskou školou, učitelkami a rodiči fungovala komunikace a měli mezi sebou dobré a přátelské vztahy. Rodiče mívají smíšené pocity. Spousta rodičů, převážně matek, vidí v učitelce konkurentku, žárlí na ni, protože ona má možnost trávit s jejich dítětem více hodin, zatímco ona musí do zaměstnání. Dítě ji zbožňuje, získá si jeho přízeň, ztotožňuje se s jejími názory, napomíná matku, že paní učitelka to dělá jinak a tak je to správně, odmlouvá matce a podobně. Právě v těchto situacích je: „prvořadou úlohou učitelky, aby děti podporovala a posilovala v jejich rodinných a citových svazcích. Ona i děti musí brát na vědomí, že učitelka může být jenom „maminka na nějaký čas“, maminka v hodinách pracovního dne. To, že se učitelka chová k dětem jako matka, přesto však matkou není, má

zcela jasné důsledky: Rodinné prostředí by mělo zůstat prvořadým zázemím, učitelčina zodpovědnost za děti není nikdy tak rozsáhlá jako zodpovědnost rodičů (Deissler, 1994, s. 13)".

Učitelka je v očích rodičů hodnotitelem a posuzovatelem dosavadní výchovy a pro rodiče je proto důležité, aby jejich dítě hned od začátku dobře fungovalo. Selhání z důvodu, že od dítěte očekávají příliš mnoho nebo že nějaké vyjádření učitelky pochopí jako kritiku, znamená pro rodiče stres a to hlavně v případě, pokud je jejich vztah k učitelce ještě naplněn pochybnostmi (Niesel, Griebel, 2005).

Pozice učitelky MŠ není snadná. Ikdyž je předškolní vzdělávání uznáváno, přesto se často ti, kteří mají děti, považují za odborníky na výchovu a myslí si, že „hlídat" děti, utírat jim nosy, učit je tanečky, básničky, písničky, držet tužku a hrát si s nimi, dokáže každý.

Učitelka vychovávající vlastní dítě je stejná, jako každá jiná máma a může své dítě vychovávat dle vlastních představ. Výchova vlastního dítěte se ale liší a to především tím, že uplatňuje jeden specifický přístup, což je v mateřské škole s 28 dětmi ve třídě nemožné. Své dítě učitelka důkladně zná po všech jeho stránkách, protože je spolu s partnerem jediným vychovatelem. Proto je snadné uzpůsobovat vše podle jeho konkrétního rozpoložení. V mateřské škole je ale v práci a zde musí uplatňovat přístupy odpovídající požadavkům své profese a odborné disciplíny, kterou reprezentuje. Musí se vypořádat s různými vlivy, které na děti působí v jednotlivých rodinách (Mertin, 2016). Často se hovoří o tom, že by učitelka mateřské školy měla mít především ráda děti. Láska k dětem ale není kritérium kvality zkušeného učitele. Láska k dětem v současnosti k výkonu učitelské profese nestačí. Učitelka mateřské školy by měla být vybavena širokým spektrem znalostí a dovedností a umět je tvořivě využívat v každodenní praxi. Podílí se na vytváření hodnotového systému dětí, ovlivňuje jejich zájmy a rozvíjí jejich osobnost a to mnohonásobně silněji, než učitelé v dalších stupních vzdělávání, protože v předškolním věku se zakládají dovednosti trvalého charakteru (Syslová, 2013). Učitelka je především profesionálka, která má třídu plnou jedinečných bytostí, musí je poznávat a efektivně rozvíjet. Musí si osvojit pedagogické diagnostické metody, umět komunikovat s rodiči dětí, znát jejich psychické a zdravotní problémy. Také musí rozumět informacím od speciálních pedagogů, psychologů a pediatrů a tyto informace převést do pedagogických aplikací vhodných pro konkrétní dítě (Mertin, 2016). Je odborně kvalifikovanou průvodkyní dítěte a jeho rodičů a jejím základním postojem je podpora dítěte. Podporuje integraci dítěte do skupiny, tedy jeho vztahy k ostatním dětem (Niesel, Griebel, 2005). A lidské vlastnosti učitelky? Ty jsou pro mateřskou školu prioritní. I když nenahrazuje rodiče, neměla by se bát citových reakcí, protože kdyby učení dětí probíhalo bez citového

zaujetí, spoustu znalostí by mohl lépe předat dětem tablet (Mertin, 2016). „Láskyplný vztah je podmínkou, aby vývoj probíhal plnohodnotně, tedy nebyl brzděn, deformován apod. Láskyplný vztah učitelky mateřské školy má specifické znaky a uplatňuje se v její vcítivě tvořivé reflexi nad dítětem jakožto utvářející se osobnosti (Helus, 2014, s. 468)“.

2 RODINA A VÝCHOVA V RODINĚ

V Pedagogickém slovníku je rodina definována jako: „Nejstarší společenská instituce. Plní socializační, ekonomické, sexuálně-regulační, reprodukční a další funkce. Vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu. Rodina spolu se školou plní významné výchovné funkce, které lze chápat jako komplementární – rodinná výchova, vztah rodiče-škola, sociální pedagogika (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 248)“.

Rodina je prvním sociálním prostředím jedince a je bezpochyby základní stavební jednotkou pro vývoj každého jedince, který je s ní spojen po celý svůj život.

V rodině probíhá primární socializace, na níž plynule navazuje socializace sekundární, ve které hraje důležitou úlohu škola. Do sekundární socializace se promítají jak pozitivní tak i negativní efekty rodinného působení, protože rodina je i ve školním období života dítěte jeho základním životním prostředím (Helus, 2015).

Nejprve je jedinec dítětem, později získává další role, jako např. roli sourozence, časem se stává dospělým a stává se rodičem. V rodině se jedinec učí plnit řadu sociálních rolí a to především napodobováním. Rodiče proto mají být svým osobním životem a chováním příkladem svým dětem, na což poukazuje i zákon o rodině. Dítě později toto chování přejímá. Z hlediska důležitosti pro dítě, je rodina jednoznačně nejdůležitější institucí, je prvním a jedinečným místem, kde se děti učí lásce, úctě a respektu. Dítě je s rodinným prostředím velmi úzce spjato. V prostředí rodiny se utváří základy osobnosti dítěte. Rodiče jsou prvními vychovateli dítěte a spolu s ním vytváří domov, který je pro něj prvním zázemím přinášejícím pocit důvěry, jistoty, ochrany a bezpečí.

Zákon o rodině uvádí, že: „ Rodičovská zodpovědnost náleží oběma rodičům.“ Často však vidíme, že převážná část zodpovědnosti leží na matce (http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf).

Jak bylo již výše zmíněno, dítě se učí nápodobou a to od útlého věku. Pozoruje chování matky, otce a ostatních lidí, napodobuje je a zkouší se chovat stejně. Základem je ale vztah mezi matkou a dítětem, který rozhoduje o mnohém. Dítě přijímá podněty přes emoce a osobní energetickou potencialitu. Ta se může rozvíjet všemi směry, s hodnocením pozitivním či negativním. Přirozenou nápravu a určení směru projevu pak hlavně určuje postoj matky a její reakce na chování a jednání dítěte v rané fázi vývoje vzájemného vztahu. Časem

má stejnou váhu přístup otce, popřípadě dalších osob, které jsou pro dítě významné. Základem je ale vždy matka (Svoboda, Němcová, 2015).

Čáp (1993, s. 137) ve své knize: „Psychologie výchovy a vyučování“ uvádí, že: „Rodina patří k hlavním činitelům vývoje dětí do 6 let. Nejen, že pečuje o tělesný vývoj dítěte a o jeho zdraví, ale zároveň je první sociální skupinou, v které dítě žije a získává zkušenosti lidského soužití, zkušenosti pomoci, konfliktů i jejich řešení, kladení společenských požadavků a norem (neboť morální, právní, estetické a jiné normy společnosti se v tomto stadiu kladou na dítě převážně až výlučně prostřednictvím rodiny) a kontroly jejich plnění. Prostředí rodiny pedagogický slovník popisuje, jako prostředí velmi výrazně ovlivňující dítě, které formuje jeho vývoj, ovlivňuje základní psychické, tělesné a sociální znaky vývoje a to od narození často až do dospělosti. Působí především na způsob komunikace, emoční vývoj, kognitivní vývoj, postoje, předsudky a hodnotovou orientaci. Má vliv na životní styl lidí (Průcha, Walterová, Mareš, 2003).

2.1 Specifika dnešní rodiny a výchovy

Pojmem „dnešní“, máme na mysli její rysy, kterými se odlišuje od rodiny dřívější.

Rozdílem mezi rodinou před několika lety a současnou rodinou je především věk rodičů, který se neustále zvyšuje. Mladí lidé si chtějí nejprve „užívat“, než se usadí a založí rodinu. Věk mladých rodičů je dnes okolo 27-30 let (Opravilová, 2016).

Stále více převládá trend odkládat početí. Z tohoto důvodu se zvyšuje věk prvorodiček, což má vliv i na jejich působení na dítě oproti matkám mladším. Narozené dítě bývá vmanévrováno do životního stylu, který je již po nějakou dobu uznáván a preferován. (Svoboda, Němcová, 2015)

Současné rodiny jsou kulturně, nábožensky a sociálně různorodé, což se promítá i do vztahů s mateřskou školou. Často se také hovoří o tzv. krizi rodiny. Přibývá matek samoživitelek, svobodných matek, velmi aktuální je trend společného života bez institucionálního závazku a také přibývá lidí, kteří se rozhodli žít sami bez partnera, z čehož plynou nevýhody především pro děti.

Děti vyrůstají v neúplných rodinách, protože se zvyšuje rozvodovost, která snižuje stabilitu rodiny. Mění se i doba trávená se svými prarodiči či ostatními příbuznými. Jednotlivé generace chtějí žít samostatně, odděleně od svých rodičů. Prodlužuje se délka odchodu do důchodu a z toho důvodu většina prarodičů nemá čas se věnovat vnoučatům, jelikož stále ještě

pracují. Mnozí z nich se po odchodu do důchodu chtějí věnovat svým zájmům a koníčkům, cestovat, sportovat či se vzdělávat. Zkrátka věnovat se aktivitám, na které neměli při zaměstnání čas a nejeví příliš velký zájem věnovat se vnoučatům (Opravilová, 2016).

Podle Koťátkové (2008, s. 13) „je současná rodina střední Evropy označována jako rodina nukleární – tedy taková, kde jádrem je matka, otec a dítě nebo děti – a rodičovství bývá plánované. Většina rodin se soustředěně, někdy až úzkostně, o děti stará a přirozeně jim postupně umožňuje kontakt s lidskou společností a přírodou."

„Rodinná výchova je výchova uskutečňovaná v rodině, obvykle výchova dětí a mladistvých uskutečňovaná jejich rodiči či prarodiči. Současná pedagogická teorie je většinou zajedno v názoru, že rodinná výchova a rodinné prostředí je nejvýznamnějším činitelem formujícím mladého člověka (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 202)."

Helus (2015) ve své knize Sociální psychologie pro pedagogy uvádí pět znaků současné rodiny:

- Současná rodina je rodinou nukleární, tzn., že se skládá z několika málo členů, kteří tvoří její jádro
- Jádro tvoří partneři či manželé (rodina manželská), kteří jsou otcem a matkou svých dětí – přisvojených i dětí z předchozích manželství ženy a muže.
- Tuto rodinu taktéž nazýváme dvougenerační, protože se skládá z generace matky, otce a dětí
- Současná nukleární rodina je intimně vztahová, tzn., že funguje jako soukromý prostor. Je charakteristická citovou blízkostí dvojice, která se rozhodla ji stvrdit manželstvím a početím dítěte. Důležité je vzájemné vcítění a poskytování si citové opory
- Znakem současné rodiny je privátní individualizace (vývoj jedince jako svébytné osobnosti), což znamená vymanění se z pout tradice, zvyků, závazků a předurčeností a možnost rozhodovat se a za svá rozhodnutí nést zodpovědnost.

Ztotožňujeme se s tvrzením, že věk prvorodiček je vyšší, nežli tomu bylo dříve a tato hranice se stále posouvá. Jsme toho názoru, že péče rodičů o dítě je náročnější, oproti dobám dřívějším a to především z pohledu výpomoci babiček či dědečků. Z praxe víme, že mnozí z nich ještě stále pracují a nelze se na ně spolehnout, co se týká hlídání dítěte, vyzvednutí či zavedení dítěte do mateřské školy, účastí se na akcích pořádaných mateřskou školou apod. Zároveň jsme ale toho názoru, že rodiče a nejenom oni, mají větší snahu o rozvoj individuality dítěte a jeho potenciálu. Více se zajímají o výchovu dítěte,

jakým směrem jej vést a jaké volit postupy, aby co nejlépe uspokojili jeho potřeby. Nechávají dítěti více volnosti v oblasti rozhodování se. Stále více rodičů vyplňuje volný čas dítěte zájmovým kroužkem či aktivitou pod pedagogickým vedením. Mají snahu rozvíjet dítě v souvislosti s jeho zájmy a zálibami. Zajímají se o jeho psychický, fyzický i sociální vývoj.

2.2 Význam rodiny pro dítě a její funkce

Dítě žije v rodině od narození a získává zde základní zkušenosti ve styku s lidmi. Zde také dochází k uspokojování jeho potřeb, ale také k prvnímu omezování a frustrování. Vliv rodiny na dítě a jeho psychiku je velmi silný. Rodina může velmi výrazně ovlivňovat vývoj dítěte, může ho příznivě stimulovat nebo naopak brzdit. Může dítě zanedbávat, narušit vývoj schopností, charakteru a celé osobnosti dítěte (Čáp, 1993).

„Rodina poskytuje dítěti modely k napodobování a identifikaci. Předává mu základní model – model sociální interakce a komunikace v malé sociální skupině. Začleňuje dítě do určitého způsobu života a předává mu určité sociální požadavky a normy. Odměnami a tresty podporuje přijetí těchto požadavků a norem, jejich interiorizaci a exteriorizaci v chování dítěte. Tím dochází k socializaci dítěte v rodině, k jeho výchově. Různé rodiny přitom vybírají z makroprostředí různé momenty – různé modely, formy způsobu života, hodnotové orientace, názory (Čáp, 1993, s. 272-273)“.

Heluz (2007, s. 149-151) ve své knize „Sociální psychologie pro pedagogy“ popisuje funkce směřující k dítěti, které rodina plní. Mezi tyto funkce patří například, že rodina:

- „Uspokojuje základní, primární potřeby dítěte v raných stádiích jeho života
- Uspokojuje závažnou potřebu organické přináležitosti dítěte: potřebu domova, potřebu mít „svého člověka“ (svou matku, svého otce) a identifikovat se s ním
- Skýtá dítěti již od nejútlejšího věku akční prostor, tzn. prostor pro jeho aktivní projev, činnou seberealizaci a součinnost s druhými
- Poskytuje dítěti bezprostředně působící vzory a příklady. Dítě se učí vidět v druhém člověku osobnost a samo touží být osobností
- Zakládá v dítěti, upevňuje a rozvíjí vědomí povinnosti, zodpovědnosti, ohleduplnosti a úcty
- Otevírá dítěti příležitost vejít do mezigeneračních vztahů a tím hlouběji proniknout do chápání lidí různého věku, založení a postavení

- Je dětem a dospělým prostředím, kde se mohou svěřit, očekávat moudré vyslechnutí, radu a pomoc – je útočištěm v situacích životní bezradnosti.“

2.3 Vztah rodičů k mateřské škole

Rodiče tvoří nesourodou neorganizovanou skupinu s mnoha zájmy, z čehož vyplývá, že i povaha jejich přání nebo snahy spolupracovat se školou vychází z individuálních očekávání vůči škole. Jsou hlavními aktéry výchovy a vzdělávání vlastních dětí a jak je uvedeno v Rámcovém vzdělávacím programu, (dále jen RVP PV) institucionální předškolní vzdělávání rodinnou výchovu doplňuje. Jak již bylo výše zmíněno, RVP PV staví rodinnou výchovu do popředí před výchovou institucionální. Rodiče významně ovlivňují nejen chod školy, ale také školské změny a tvoří velmi silnou politickou skupinu (Rabušicová, 2004).

Mateřská škola je pro většinu rodičů první institucí, kterou jejich dítě začne navštěvovat. Výběr MŠ provádí na základě zkušeností a názorů svých přátel, příbuzných, dle názorů na facebookových stránkách, podle schopností učitelek, podle dostupnosti, organizace MŠ a mnoha dalších faktorů.

Rodiče očekávají, že jim učitelka bude:

- V případě potřeby radit a pomáhat
- Bude jejich dítě správně vychovávat a bude pro něj vhodným vzorem
- Naučí dítě vše potřebné
- Bude ke všem dětem spravedlivá
- Bude mít jejich dítě ráda
- Bude k rodičům vstřícná, milá, ochotná a spravedlivá
- Nebude rodiče příliš zatěžovat
- Bude taktní a důležité informace jim bude sdělovat v soukromí (Rabušicová, 2004).

Existují různí rodiče. To, co je zajímavé pro jedny, nemusí být přijatelné pro druhé. Podle důvodu svěření dítěte do péče MŠ rozdělujeme rodiče na tři skupiny:

1. Rodiče preferující sociální funkci MŠ. Takoví rodiče upřednostňují péči a zabezpečení základních potřeb dítěte v době, kdy jsou v zaměstnání.

2. Rodiče uvědomující si sociální i vzdělávací funkci MŠ. Jsou spokojeni, že MŠ zabezpečí jejich dítě po sociální stránce v době, kdy jsou v zaměstnání a zároveň dítěti poskytuje určité vzdělávání.

3. Rodiče preferující vzdělávací funkci MŠ. Jedná se o rodiče, kteří se zajímají o vzdělávací obsah, o množství a pestrost nabízených činností dětem. Zajímají se o kroužky, které MŠ nabízí, zda se jejich dítě těchto kroužků účastní a chtějí, abych jich navštěvovalo co nejvíce (https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_skola.pdf).

Ze zkušeností víme, že rodiče dětí bývají sdílní, otevření, projevující zájem a ochotu spolupracovat s mateřskou školou nebo naopak důvěřují mateřské škole a pedagogickému sboru a výchovu svého dítěte nechávají čistě na nich. V praxi se ale setkáváme také s rodiči, kteří mají vlastní představu o výchově a vzdělávání svých dětí a ta nemusí být vždy ideální. Tu poté nám pedagogům velmi rádi sdělují a následně od nás očekávají její plnění. Vzhledem k tomu, že rodiče jsou nejvýznamnějšími činiteli výchovy, jak již bylo zmíněno výše, bereme tuto skutečnost v úvahu, jsme flexibilní, pěstujeme vzájemný respekt a snažíme se o udržení funkčního partnerského vztahu.

Rodiče jsou odpovědni za vzdělávání dítěte, za jeho rozvoj a sami různými způsoby tento rozvoj podporují. Proto také mají právo spolurozhodovat o naplňování vzdělávání, protože jak víme, rodiče a učitelé jsou rovnocennými partnery. Neměli by tedy s učiteli bojovat, ale naopak co nejvíce s nimi spolupracovat. V současnosti mají větší volnost ve výběru školy pro své dítě a mnohem větší možnosti, než tomu bylo dříve. Tím, že se o školu svého dítěte rodiče zajímají a aktivně se účastní akcí, které škola pořádá, přispívají k úspěchu svého dítěte (Čapek, 2013). Pokud bude každý rodič takto zodpovědně přistupovat ke spolupráci s mateřskou školou a pochopí, že výsledkem jsou pozitiva pro dítě, zkvalitní se nejen vztahy mezi rodiči a učiteli, ale výsledkem bude velmi kvalitní vzdělávání s vysokou mírou a úrovní individualizace a to nejen ve vztahu k rodičům, ale samozřejmě především ve vztahu k dítěti.

3 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY S RODINOU PŘI VÝCHOVĚ A VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ

Spolupráce mateřské školy a rodiny je v současnosti na mnohem vyšší úrovni, než tomu bylo dříve, kdy se nedalo příliš hovořit o spolupráci, ale spíše o jednosměrném přenosu informací a to ze strany mateřské školy směrem k rodičům. Pedagogové dávali rodičům mnoho rad týkajících se výchovy dítěte a i to se dělo většinou pouze tehdy, mělo-li dítě nějaké problémy (Rabušicová, 2004). V dnešní době se mateřská škola snaží spolupracovat s rodinou intenzivněji, více informovat o dění ve škole, zkvalitňovat komunikaci, udržovat přátelské vztahy a především budovat partnerství. Rodina, respektive rodiče, jsou „klienty" mateřské školy a mohou posílit vliv působení školy na dítě nebo naopak. Partnerství mateřské školy s rodinou dává větší prostor dítěti, jeho vzdělávání, zájmům a seberealizaci. Aby MŠ naplnila své výchovně vzdělávací cíle, měla by spolupracovat a komunikovat s rodinou dítěte.

„Kvalitní práce s rodiči znamená: nabízet rodičům prostor pro spolupráci, dobře s nimi komunikovat, poskytovat jim dostatek informací správným způsobem a získávat je od nich, vytvářet s nimi přátelský vztah, řídit je tak, aby předávali správné vzdělávací návyky svým dětem, nabízet jim účast na životě školy a třídy, stmelovat je a ukazovat jim, že oni a škola jsou jeden tým (Čapek, 2013, s. 18)".

Spolupráce mezi školou a rodinou je důležitý faktor, který podporuje efektivitu vzdělávání dětí. Rodiny mají na výchovu svých dětí největší vliv, protože jsou jejich primárními vychovateli. Úkolem mateřské školy a učitelů je vytvořit takové podmínky, aby fungoval partnerský vztah s rodiči dětí, udržovat s nimi pravidelně kontakt a nabízet jim různé druhy spolupráce. Nabídkou typu spolupráce, který nejlépe vyhovuje potřebám, možnostem, životnímu stylu a zázemí rodiny je uplatňován individualizovaný přístup k rodinám (http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2493#case).

Methods for Two-Way Communication

How to keep families informed about how their child is doing in the program can be accomplished in several of the ways. It is important that these methods also allow an opportunity for the family to respond. One of the most popular methods used by one program was digital photos. At least once a month one of the staff members took a photo of each child working in a learning center. These were downloaded into the computer, one to a page, with a brief message on what the child was accomplishing. A second page asked the parents to write what the child was doing at home. These two pages were sent to parents via e-mail. Both

parents and children loved the photos and the information. All of the parents responded about their children´s home activities. Most of the families made scrapbooks of their year-long collection of photos. At school the staff maintained a bulletin board showing copies of the photos called "This Month in Our Class" and later put the photos in the children´s portfolios. The teachers decided it was surely a lot of work, but worth it (Beaty, J., Janice, 2012).

Překlad do českého jazyka:

Metody obousměrné komunikace

Jak informovat rodinu o dění ve škole může být prováděno několika způsoby. Je důležité, aby tyto metody také poskytovaly možnost rodině reagovat. Jedna z nejpopulárnějších metod používaných vybranou školou byla fotografie. Alespoň jednou za měsíc vyfotografoval jeden ze zaměstnanců dítě při práci ve škole. Fotografie byly staženy do počítače, jedna na jednu stránku, s krátkým popisem toho, co dítě dělá nebo jaký plní úkol. Na druhou stranu se požadoval od rodičů popis činností dítěte doma. Tyto dvě strany byly zaslány rodičům prostřednictvím e-mailu. I rodičům i dětem se fotografie velmi líbily. Všichni rodiče popsali domácí aktivity jejich dětí. Většina rodin udělala koláž z fotek za celý rok. Ve školce vyrobil personál nástěnku z fotek dětí s názvem „Tento měsíc v naší třídě" a potom uložil fotky do portfolia dětí. Učitelé se shodli na tom, že to bylo hodně práce, která se ovšem vyplatila.

3.1 Vztah mezi výchovou v rodině a předškolním vzdělávání v mateřské škole v zákonných dokumentech

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), (8) v § 33 vymezuje: Cíle předškolního vzdělávání: „Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami."

Vyhláška č. 43/2006 Sb., o předškolním vzdělávání, v § 1 odst. 1 říká o spolupráci mezi rodinou a mateřskou školou že: „Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch roz-

voje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti (https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=43~2F2006&rpp=15#seznam)".

3.2 Význam spolupráce mateřské školy a rodiny

Spolupráci mateřské školy s rodinou můžeme chápat z několika pohledů a to z pohledu dítěte, z pohledu rodiny a z pohledu samotné mateřské školy a jejího pedagogického sboru.

Spolupráce a z ní vyplývající prospěch pro dítě

Pokud se rodina nebo některý z jejích členů aktivně zapojuje do spolupráce s MŠ, stoupá tím sebevědomí dítěte a rodina tím dává dítěti najevo, že uznává a schvaluje svět školy, ve kterém dítě tráví poměrně velkou část svého dětství. Společnou práci rodičů a pracovníků školy dítě velmi pozorně vnímá a můžeme říci, že na základě toho lépe přijímá autoritu dospělých. V případě, že je rodič nakloněn spolupráci se školou, postoj dítěte ke škole je pozitivnější, než v případě opačném.

Spolupráce z pohledu rodiny

Možnosti zapojení rodiny do spolupráce s MŠ posiluje sebeúctu rodičů a umožňuje jim si uvědomit, jaké mají kompetence a co vše je v jejich silách. V případě pozorování svého dítěte v prostředí školy mohou rodiče lépe rozumět otázkám spojeným s vývojem jejich dítěte a osvojit si odpovídající výchovné postupy.

Spolupráce z pohledu školy a učitele

Prostřednictvím formální i neformální komunikace učitele s rodiči dochází k výměně informací o dítěti. Tyto poznatky poté napomáhají nejen rodičům ale i učiteli. Učitel během dne provádí vlastní pozorování a ve srovnání s informacemi od rodičů může přizpůsobit podmínky ve škole tak, aby vyhovovaly potřebám dětí, může vytvářet individuální plán rozvoje pro každé dítě a celkově tak směřovat k naplňování cílů (www.vys-edu.cz/assets/File.ashx?id_org=600656&id_dokumenty=1647).

3.3 Pravidla budování vztahu mateřské školy s rodinou

Hovoříme-li o vztahu mateřské školy s rodinami, neměli bychom opomenout základní pravidla jeho budování, mezi které patří:

1. „Respektovat úlohu rodičů
2. Zachovávat důvěrnost
3. Mluvit s rodinami o očekáváních, která vůči sobě mají
4. Podporovat spolupráci s rodiči nabídkou více strategií k jejich zapojení
5. Respektovat, že konkrétní způsob spolupráce si volí rodina sama
6. Usilovat o zapojení celé rodiny
7. Plánovat rodičovská setkání a konzultace v době, která rodině vyhovuje
8. Zaměřovat se na silné stránky rodiny a poskytovat jí pozitivní zpětnou vazbu
9. Spolupracovat s dalšími partnery školy (Krejčová, Kargerová, 2011, s. 150)“.

Mateřská škola by měla brát rodiče jako své partnery ve vzdělávání, protože jsou to právě oni, kdo má na dítě v prvních letech života největší vliv. Rodiče jsou „klienty“ mateřské školy, a pokud chce být mateřská škola kvalitní, úspěšná a s dobrou pověstí, musí rodinám nabízet různé druhy partnerství a spolupráce (Čapek, 2013). Měla by být vzhledem k rodičům vstřícná a otevřená. A to nejen k rodičům, kteří jsou již „klienty“ MŠ, ale i k ostatním rodičům, kteří v dnešní době mají právo volby a možná se rozhodují, že se stanou právě jejími „klienty“. Proto je důležité, aby se MŠ snažila navázat dobré vztahy s rodinou již při prvních kontaktech s ní.

První kontakty mateřské školy s rodiči bývají ještě před tím, než dítě začne mateřskou školu navštěvovat. Mateřské školy pořádají dny otevřených dveří, informativní schůzky nebo rodičovská setkání, kde se rodiče mají možnost seznámit s ředitelkou školy a učitelkami, seznámit se s prostředím mateřské školy, třídy, kterou by jejich dítě navštěvovalo, ale také se vzdělávacím programem, metodikou, kterou učitelé využívají nebo mají možnost pozorovat učitele při práci s dětmi. Mohou se informovat o práci mateřské školy, o její struktuře a organizaci. Tyto rodičovská setkání jsou prospěšná oběma zúčastněným stranám. MŠ tímto způsobem získává od rodičů informace o dítěti a to formou předem připravených archů, které mají za úkol rodiče vyplnit. Vyplněné archy jsou poté součástí osobního listu dítěte. Některé mateřské školy realizují na místo archů vstupní rozhovory s rodiči zaměřené na osobní a rodinnou situaci dítěte (Sedláčková, Syslová, Štěpánková, 2012). Tyto vstupní rozhovory se konají taktéž před nástupem dítěte do MŠ. Na prvním setkání obvykle MŠ společně s rodiči vytváří i pravidla pro vzájemnou spolupráci, seznamuje je s očekáváními a požadavky, které vůči nim má a zjišťuje, co od mateřské školy očekávají oni.

3.4 Obvyklé formy a metody spolupráce mateřské školy s rodinou

Obvyklé formy a metody spolupráce MŠ s rodinou se liší podle názorů a preferencí jednotlivých autorů. Většinou však všichni autoři vychází z běžné praxe mateřských škol. Informací na téma spolupráce a komunikace školy a rodiny je velké množství a lze je najít v různých publikacích. Pro stručný přehled uvádíme z knihy: „Mateřská škola komunikuje s rodiči“ (Lažová 2013) některé z nich:

1. **Třídní schůzky s rodiči**

   Jsou jednou z obvyklých forem spolupráce MŠ s rodinou. Je dobré, když MŠ vede schůzku s rodiči neformálním způsobem. Atmosféra je uvolněnější, odpadne nervozita a napětí a takový stisk ruky učitele rodiči, nabídnutí místa k sezení či nabídka kávy nebo čaje dělají divy. Tyto schůzky bývají uskutečňovány z důvodu možnosti popovídání si o dětech a samotné mateřské škole. Atmosféru na schůzce ovlivňují především učitelé, popřípadě ředitel školy a jejich vystoupení před rodiči by mělo být pozitivní a optimistické. Pokud tomu tak není, rodiče se vrací domů rozladěni a dítě to velmi pozorně vnímá a snadno to vycítí, protože přebírají od rodičů pocity i názory a to i když jsou nevyslovené. To pak může zásadním způsobem ovlivnit dítě, jeho chuť či ochotu navštěvovat mateřskou školu. Tyto schůzky jsou prospěšné nejen pro rodiče dětí, ale také pro samotnou mateřskou školu. Téměř při každé schůzce se najde alespoň jeden z rodičů, který má nějaké připomínky, něco mu vadí nebo má nějaké návrhy. Učitel by měl této situaci věnovat čas i pozornost. Vzbudí tak v rodiči pocit důležitosti, ale zároveň tato skutečnost může být zdrojem nápadů, možných řešení či zlepšení pro mateřskou školu, které pedagogy či ředitele mateřské školy nenapadly. MŠ a učitelé by měli mít na paměti, že díky těmto připomínkám a kritice se může mateřská škola posunout dál a tím se obohatit.

2. **Společné akce**

   Taktéž jedna z obvyklých forem spolupráce mezi MŠ a rodinou. Společné akce jsou dětmi velmi oblíbené, protože mohou paní učitelce a ostatním dětem ukázat své rodiče. I u rodičů se těší velké oblibě a vítají ji i pedagogové. Rodiče mají na společných akcích pořádaných mateřskou školou možnost pochopit, jak to ve škole chodí, vidět, jak se jejich dítě projevuje mezi ostatními dětmi a poznat lépe paní učitelku. Je to pro ně příležitost sledovat její práci a mnohdy ji přestanou vnímat jen jako člověka informujícího je o dítěti. Je to vhodná příležitost si více popovídat a navázat tak

otevřenější vztah. Naopak učitelky mohou využít možnost pochlubit se svými organizačními schopnostmi, svými dovednostmi a především svým vztahem k dětem. Při organizaci společných akcí je dobré, když MŠ zapojí i rodiče. Ti mohou akci obohatit nápadem, hrou nebo pomoci s pohoštěním či sami nějaké pohoštění připravit. Mezi společné akce patří například: besídky, pálení čarodějnic, různé sportovní dny, rozlučkové táboráky s předškoláky, tvořivé dílničky vztahující se k určitému období – jaro, vánoce apod.

3. **Nástěnky**

Plní především funkci informativní. Jsou na ní vyvěšeny například: informace o konání akcí MŠ, jídelníček, změny, které nastanou či se v brzké době chystají, různá upozornění, poučné články atd. Z hlediska registrace nástěnek rodiči můžeme rozlišit dva druhy rodičů. Jsou rodiče, kteří si každou nástěnku poctivě a pozorně prohlédnou, přečtou a jsou rádi za tento způsob komunikace, ale pak je tu druhá skupina rodičů, kteří spěchají, nezajímají se, nástěnky nesledují a nečtou. Myslíme, že o důležitých informacích by měli být rodiče informováni přímo učitelkou a popřípadě by měli dostat ještě informace v tištěné podobě, aby měli čas a klid si vše přečíst. Běžně se rodiče také setkávají s nástěnkami, které prezentují práci dětí, jejich výrobky, kresby, pracovní listy aj. Obliba takovéto prezentace výtvorů dětí je spojena s různými reakcemi a názory rodičů. Ne všichni jsou nakloněni a vítají, že jsou před všemi rodiči prezentovány výtvory jeho dítěte. Dle našeho názoru je jejich postoj oprávněný a pochopitelný. Ne každý rodič se pyšní tím, že má doma malíře či tvořivé dítě. Rodiče těchto dětí se mohou cítit nepříjemně. I když jejich dítě vyniká třeba ve sportu, zpěvu nebo postřehových či paměťových hrách, tyto dovednosti se nedají vystavit na nástěnku a rodiče se tak mohou cítit před ostatními rodiči znevýhodněni. Vzhledem k celému systému vzdělávání v mateřské škole je bohužel velmi nesnadné, téměř až nemožné tento zaběhlý způsob prezentace práce dětí jakkoliv změnit. Učitelka to nemůže změnit, i kdyby chtěla, jelikož ji k tomu nedá souhlas ředitel školy. Ten by možná rád, ale z obav ze školní inspekce tuto změnu nevítá.

4. **E-mail, webové stránky mateřské školy**

   Jedná se o moderní komunikační prostředek, který celoplošně informuje rodiče dětí, usnadňuje organizaci mateřské škole a zajišťuje rychlé předání zpráv. Spoustu rodičů tento moderní způsob spolupráce a komunikace vítá, přesto se nevyrovná osobnímu kontaktu a v žádném případě by ho neměl nahradit. Jedná se sice o moderní, rychlou a pohodlnou komunikaci mezi mateřskou školou a rodinou, rodiče získají potřebné informace, které jim MŠ sděluje, ale chybí již zpětná vazba rodičů, kteří by možná rádi sdělili učitelce nějaký důležitý fakt či informaci o dítěti v souvislosti se zprávou, kterou obdrželi e-mailem. Organizačně je tedy e-mail dobrý pomocník, ale pokud se na věc podíváme z hlediska vztahů mezi mateřskou školou a rodinou, tak ty díky němu spíše ochabují, chřadnou a upadávají.

5. **Konzultační hodiny**

   Forma spolupráce, kdy má MŠ přesně stanoveny hodiny k delším pohovorům s rodiči. Informace o čase, ve kterých se konzultační hodiny konají, jsou vyvěšeny na nástěnce MŠ nebo na webových stránkách školy. Rodiče by měli tento čas akceptovat a dodržovat. Pokud chtějí mluvit s učitelkou, musí si udělat čas, protože i učitelky mají své rodiny a mají právo na svůj volný čas.

Oproti Lažové, Šprachtová rozděluje spolupráci s rodinou na tři základní skupiny: informativní, zážitkové a hodnotící.

1. **Informativní**
   - Webové stránky mateřské školy
   - Informační letáky
   - Školní časopis
   - Nástěnky
   - Schůzky s rodiči
   - Vstupní dotazník, pohovor
   - Úřední hodiny ředitelky školy pro veřejnost
   - E-mail

Tímto typem spolupráce mateřská škola informuje rodiče o své filozofii, o školním vzdělávacím programu, výsledcích vzdělávání, o slavnostech, akcích a mimořádných událostech týkajících se školy, jídelníčku apod. Některé jsou ale také přínosné pro mateřskou školu,

protože prostřednictvím nich získává potřebné informace o dítěti, jeho rodině a dostává zpětnou vazbu.

2. **Zážitkové**
    - Adaptace dítěte na mateřskou školu
    - Společné oslavy
    - Společné výlety rodičů a dětí

Jejich podstatou je společný prožitek účastníků, tedy rodičů, dětí a pedagogů. Z hlediska navázání a rozvoje vztahu vzájemné důvěry, respektu a pochopení mezi mateřskou školou a rodinou má tento typ spolupráce mnohem větší váhu, nežli spolupráce informativní. Dalším pozitivem zážitkové spolupráce je možnost rozvoje vztahů mezi rodiči navzájem.

3. **Hodnotící**
    - Rozhovory o dětech
    - Portfolia
    - Dotazníky
    - Rozhovory

Na základě rozhovoru o dítěti získávají rodiče informace od profesionála o tom, co dítě zvládá, jaké klíčové kompetence má dostatečně, či nedostatečně rozvinuty. Pokud je navázán vztah důvěry a bezpečí mezi mateřskou školou a rodiči, přijímají rodiče informace o dětech velmi dobře. Občas ale bývá složité přesvědčit rodiče o tom, aby brali doporučení vážně a navštívili odborníka. Ve většině případů odmítají nabízenou pomoc a spolupráci právě ti rodiče dětí, jejichž dítě to nejvíce potřebuje. Někdy totiž pro rodiče není snadné přijmout myšlenku, že by jejich dítě mohlo mít nějaké problémy. Portfolia jsou soubory jednotlivých dětí. Zaznamenávají a dokreslují vývoj a posun dítěte v průběhu jeho docházky do mateřské školy. Dotazníky slouží jako autoevaluační nástroj a mateřská škola ho dává rodičům většinou jednou ročně. Otázky v dotazníku se týkají oblastí, kterými se chce mateřská škola zabývat, chce je řešit a zajímají ji. Rozhovory o dětech a portfolia slouží rodičům dětí a rozhovory a dotazníky jsou přínosné především pro mateřskou školu (https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_skola.pdf).

Každá mateřská škola preferuje a realizuje jiné formy a metody spolupráce s rodinou. Záleží na typu školy, jejích možnostech, zkušenostech, na rodičích a mnohém dalším. Je ovšem důležité, aby formy a metody, které MŠ realizuje, plnily svůj účel a měly pozitivní efekt.

4 INDIVIDUALIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

„Vývoj i rozvoj každého jedince probíhá veskrze individuálně po jedinečné dráze. Proto i výchova dítěte v rodině se uskutečňuje podle jedinečného scénáře. Dnes už má povinnost aplikovat stejný přístup k dítěti i mateřská škola (Mertin, 2016, s. 85)“. Pedagogický slovník specifikuje individuální přístup jako: „Postulát o tom, že učitelé mají respektovat specifické vlastnosti jednotlivých žáků, např. individuální styl učení, tempo učení (Průcha, 2009, s. 101)“. Výchovu a vzdělávání přizpůsobují i svým osobním znalostem, možnostem, schopnostem a také představám o výchově dítěte (Mertin, 2016).

Mertin (2016, s. 86) ve své publikaci „Abeceda pro učitelky mateřských škol“ uvádí, že: „Učitelé mají zákonnou povinnost přizpůsobovat edukaci potřebám konkrétního dítěte, a nejen požadavkům pedagogických plánů a obecných norem.“ Také by měli mít na paměti, že to, co se jeví jako vhodné pro rozvoj jednoho dítěte, může být pro druhé dítě jen průměrné ve svých efektech a jiné dítě může stejný postup v rozvoji dokonce přímo brzdit (Mertin, Gillernová, 2010).

Individualizací v praxi se snažíme o vytváření prostředí poskytujícího dostatek podnětů ke hře a k učení jednotlivých dětí, snažíme se rozvíjet samostatnost a sebevědomí dětí, jejich kritické myšlení, systematicky je rozvíjet a položit tak základy klíčových kompetencí (Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015).

U individualizace jde především o to, abychom respektovali rozdíly dítěte a hledali takové způsoby, které by jeho případnou neschopnost osvojit si některou dovednost, obešly a nalezli jiný způsob jejího vytvoření. Také usilujeme o to, abychom učili dítě žít s tou vlastností, kterou se odlišuje od ostatních tak, aby mu co nejméně překážela v kontaktech s druhými lidmi, při vzdělávání, pracovním uplatnění a v životě vůbec (Mertin, 2016).

Aby mohla být individualizace ve vzdělávání dětí co nejvíce podpořena a prohlubována, musí probíhat spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou, která je pro individualizaci zásadní. MŠ musí znát dostatečně rodinné zázemí dítěte a základní rodinnou anamnézu, ze kterých při individualizaci vychází. To ovšem zjistí pouze prostřednictvím spolupráce a komunikace. Můžeme tedy říci, že úroveň a kvalita individualizace ve vzdělávání je ovlivněna mírou spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou.

4.1 Význam pojmu individualizace

Pojem individualizace je z pedagogického i psychologického hlediska pojmem stejného významu a to: **„přizpůsobení se zvláštnostem jedince“**. Předpokládá se, že individualizace by nebyla možná bez dobré znalosti každého dítěte, jeho možností, schopností, zájmů, jeho rodinného prostředí a jeho dosavadního stupně rozvoje. Pokud chceme individualizací dosáhnout podpory a pomoci dítěti, musíme ho nejenom dobře znát, ale pravidelně ho sledovat a zaznamenávat, v čem udělalo pokroky a naopak, co mu dělá problémy a na základě toho poté reagovat. Proto jsou velmi důležité záznamy o dětech, které jsou tedy z pohledu individualizace nezbytné. I Mertin s Gillernovou (2010, s. 28) uvádí, že: „Učitelka mateřské školy provádí průběžně pedagogickou diagnostiku.

Díky sledování a zaznamenávání individuálního rozvoje dítěte a jeho pokroků může dítěti lépe porozumět a rozpoznat jeho potřeby (Mertin, Gillernová, 2010).

V odborné literatuře najdeme různé **druhy definic individualizace ve vzdělávání**, jako například:

- „Individualizace ve vzdělávání znamená přizpůsobení vyučování individuálním zvláštnostem žáků (Hartl, Hartlová, 2000, s. 228)“.
- „Individualizace ve vzdělávání je založena na specifickém přístupu k potřebám lidí, kteří jsou vzděláváni. Lidé disponují rozdílnými znalostmi, schopnostmi a dovednostmi, které je důležité v jejich vzdělávání respektovat (Brdek, Vychlová, 2004, s. 24)“.
- „Jedná se o způsob diferenciace vzdělávání, při níž se zachovávají heterogenní třídy žáků jako základní sociální jednotka a provádí se diferenciace vnitřní, obsahová i metodická, respektující individuální zvláštnosti dětí (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 82)“. Ve stejném slovníku je také definována individualizovaná výchova jako: „Výchovné působení zaměřující se na svobodný rozvoj tvořivých možností dítěte a snažící se respektovat potřeby, zvláštnosti a zájmy jednotlivce“.
- „V nejširším slova smyslu je možné individualizaci chápat také jako jeden z nástrojů, pomocí kterého současná společnost usiluje o zapojení všech svých členů bez rozdílů do svého fungování. V takové společnosti má každý člověk rovnocennou a rovnoprávnou účast na společné kultuře a plnohodnotně se podílí na životě dané společnosti (Kargerová, Maňourová, Vychodil, 2013, s. 1)“.

Na základě těchto definic můžeme tedy konstatovat, že cílem individualizace v předškolním vzdělávání je především podporovat výkon a možnosti každého dítěte tak, aby mělo příležitost dosáhnout svého osobního maxima, mohlo rozvíjet své silné stránky a naučilo se žít se svými slabšími stránkami – vlastnostmi, kterými se odlišuje od jiných dětí. Důležité je, aby každý učitel dobře znal a věděl, jaké má konkrétní dítě předpoklady, jak dokáže využívat svých možností, jaké jsou jeho individuální potřeby a odlišnosti a specifické vzdělávací potřeby. Na základě těchto poznatků by měl nabízet a vytvářet dostatek vzdělávacích činností a příležitostí, které by byly přizpůsobeny všem dětem, jejich vývojovým a individuálním potřebám.

4.2 Individualizovaná a individuální výuka

Mnohdy bývá zaměňována individualizovaná výuka a individuální výuka. Individuální výuka znamená, že dítě má jednoho učitele a to z diagnostického či léčebného důvodu nebo na přání rodičů. Individualizovaná výuka znamená, že učitel zná potřeby i aktuální možnosti konkrétního dítěte a jim pak maximálně přizpůsobuje obsah i formy výuky. Realizace individualizace ve vzdělávání je nesmírně složitá a vysoké počty dětí ve třídách ji ještě více znesnadňují. Při vyšším počtu dětí ve třídě může učitel realizovat individualizaci jen v omezené míře (Mertin, 2016). Podle Prokešové (2006) by ideální počet dětí ve třídě neměl přesáhnout dvanáct až čtrnáct dětí. V případě počtu vyššího je obtížné sledovat individuální posun jednotlivých dětí v čase a každé z nich následně kompletně diagnostikovat. „Vysoké počty dětí ve třídách neumožňují učitelce věnovat potřebný čas diagnostice a individuální práci s dítětem. Ve třídách je stále více dětí vyžadujících specifický přístup, stále méně dětí je ale vykazováno jako integrované (Svobodová a kol., 2010, s. 24)“.

Personalized Learning vs. Individualized Learning

At first glance, personalized learning and individualized learning can seem almost interchangeable. However, there are a couple of key differences between the two that can affect both how they are used in the classroom and the overall student outcome created by using each method. Individualized learning is essentially instruction that is tailored to students' strengths and weaknesses. When students complete an assignment, their performance on the task dictates whether they will move forward to more challenging assignments or be given additional practice to strengthen skills they'll need to accomplish more long-term goals. Their progress is continuously monitored, and steps are taken by their teacher to help them fill in any gaps that appear along the way. Personalized learning is an approach that not only allows

but also encourages students to learn in a way that suits their unique preferences and abilities for digesting and building upon the information they receive in the classroom. Lessons are taught in a way that takes into account the needs and interests of individual students, and additional help is given when necessary through the same approach. The key difference between the two is that individualized learning uses student performance as a primary indicator of strengths and weaknesses in a topic or subject matter, while personalized learning looks at strengths and weaknesses as a combination of learning style preferences and performance. Both methods monitor student progress, but their results are only one piece of the puzzle for personalized learning (http://blog.edmentum.com/personalized-learning-vs-individualized-learning).

Překlad do českého jazyka:

Individuální výuka vs. Individualizované učení

„Na první pohled se pojem individuální výuka a individualizované učení může zdát téměř zaměnitelný. Nicméně mezi těmito dvěma pojmy existuje několik klíčových rozdílů, které mohou ovlivnit jak způsob, jakým jsou používány ve třídě, tak také celkové výsledky žáka při použití jednotlivých metod. Individualizované učení je nezbytný pokyn, který je přizpůsoben silným a slabým stránkám žáků. Po dokončení zadaného úkolu se zhodnotí, zda výkon žáka je dostatečný k tomu, aby se posunul v učení se dopředu k náročnějšímu úkolu nebo je potřeba poskytnout další procvičení k upevnění dané dovednosti, která bude zapotřebí k dosažení dlouhodobějších cílů. Vývoj výkonu každého jedince je neustále sledován a učitel podnikne takové kroky, aby pomohl vyplnit mezery, které se vyskytnou na cestě k dosažení dané dovednosti. Individuální učení je přístup, který žákům nejen umožňuje použít jimi zvolený způsob učení, ale také je podporuje v učení způsobem, který upřednostňují a dále, pak vyhovuje schopnostem, které daný žák využívá k upevnění informací, které obdržel ve třídě. Vyučovací hodiny jsou vedeny takovým způsobem, který bere v úvahu a zohledňuje potřeby a zájmy jednotlivých žáků a pokud je potřeba, je jim navíc poskytnuta pomoc prostřednictvím stejného přístupu. Klíčový rozdíl mezi těmito pojmy je takový, že individualizované učení používá výkon žáka jako primární ukazatel silných a slabých stránek v tématu nebo předmětu, zatímco individuální učení se zaměřuje na silné a slabé stránky jako na kombinaci upřednostněných učebních stylů a výkonu. Obě metody sledují pokrok žáka, ale jejich výsledky jsou pouze jedním kouskem skládanky pro individuální výuku.

Teoretických poznatků o individualizaci ve vzdělávání a způsobech spolupráce a komunikace s rodinou je mnoho. Ale z praxe víme, že realizaci individualizace ve vzdělávání se zatím příliš nedaří. Usuzujeme tak na základě výše zmíněného problému vysokého počtu dětí ve třídách a dále pak například dle toho, že na nástěnkách či v šatnách MŠ můžeme vidět stejné výrobky všech dětí a pravděpodobnost, že by všechny děti ze třídy chtěly dělat ve stejný den či ve stejný čas stejnou činnost je téměř nulová. Z praxe také víme, že vzdělávací nabídka v průběhu dne není příliš pestrá, ale často je zaměřeně pouze na jednu řízenou činnost. Denně během dopolední výchovné činnosti probíhá společná frontální činnost a také záznamy o dětech mají mnohdy pouze formální charakter a nesledují vývoj dítěte. Spolupráce a komunikace MŠ s rodinou je sice na základě našich zkušeností z praxe dobrá a MŠ mají snahu nabízet rodičům různé aktivity a možnosti účasti na různorodých akcích a událostech, ale zapojení ze strany rodičů nebývá příliš velké. Rodiče sice projevují zájem o komunikaci s MŠ, ale v mnoha případech je to spíše jen povrchní a v souvislosti se spoluprací je jejich aktivita spíše nižší, což zkvalitnění či prohloubení individualizace ve vzdělávání příliš nepomáhá. Proto jsme se v praktické části této práce zaměřili i na tuto problematiku. Důvodem byl zájem zjistit, zda jsou to jen naše subjektivní zkušenosti z praxe nebo se jedná o globální problém spolupráce a komunikace mateřských škol s rodinou dítěte.

4.3 Změny ve vzdělávání v ČR, humanizace a demokratizace školství

Celosvětový vývoj donutil ČR obnovit vzdělávací systém a zohlednit ve vzdělávání potřeby současného světa tak, aby přinášel jedinci co největší zisk a odpovídal nárokům na život ve 21. století. Klíčovou se stala humanizace školy, jíž můžeme charakterizovat jako úsilí o školu, která je službou dítěti, která ho podporuje v jeho vývoji a přináší příležitosti k rozvíjení jeho potencialit (Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015).

„Humanistická orientace prosazuje model školy osobnostně rozvíjející, založené na komunikativním přístupu, partnerství a spolupráci. Klade důraz na úctu k dítěti, respekt a důvěru, orientaci na jeho vnitřní aktivitu, tvořivé síly a vlastní prožitky a zkušenosti. Respekt k individualitě a jedinečnosti každé dětské osobnosti předpokládá individualizaci vzdělávání, to znamená co největší ohled na individuální zvláštnosti dětí, na rozdíly z hlediska schopností, struktury inteligence, na rozdíly stylů učení, tempa práce, potřeb, zájmů, temperamentu, rodinného prostředí apod. (Spilková a kolektiv, 2005, s. 34)“.

Individualizace předškolního vzdělávání je v současnosti aktuálním tématem, kterým se zabývají odborníci na předškolní vzdělávání. S humanizací školy nastaly změny i ve vzdělávání nejmenších dětí. Kolektivistická výchova, která byla zaměřena na potřeby společnosti, ustupuje do pozadí a orientace výchovy a vzdělávání se začala zaměřovat na dítě, na jeho potřeby a zájmy a jeho schopnosti. S tím souvisí nové cíle vzdělávání a strategie, které vedou k naplňování těchto cílů. Podporují se spontánní aktivity dětí, učení vychází z jejich vlastních zkušeností, zvídavosti a potřeby objevovat. Také vzrostla nabídka vzdělávacích programů, oficiálně byly uznány alternativní vzdělávací programy Montessori systém, Waldorfská škola, Daltonský plán a inovativní vzdělávací programy jako např. Začít spolu, Podpora zdraví v MŠ. Změna proběhla i v řízení školství, kdy pravomoc byla přesunuta na kraje a obce a se zavedením právní subjektivity vzrostla i pravomoc ředitelů škol. Školy získaly větší autonomii, došlo k jejich profilaci a odlišení se od sebe a to přineslo prostor pro přizpůsobení vzdělávací nabídky potřebám dětí a rodičů. Humanizace a demokratizace školství přinesla tedy řadu změn ve školství, které byly uznány přijetím školského zákona (2004) a byly ukotveny do kurikulárních dokumentů – Rámcových vzdělávacích programů, které vstoupily v platnost s novým školským zákonem. V předškolním vzdělávání vstoupil v platnost Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015).

4.4 Individualizace v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

Individualizované vzdělávání je stanoveno v RVP PV. „Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí a umožňováno tak každému dítěti dospět v době, kdy opouští mateřskou školu, k optimální úrovni osobního rozvoje a učení, resp. k takové úrovni, která je pro dítě individuálně dosažitelná (RVP PV, 2004, s. 8)“.

RVP PV dále uvádí, že osobnostní rozdíly mezi dětmi a rozdíly v jejich individuálních výkonech jsou považovány za samozřejmé a přirozené a předškolní vzdělávání neusiluje o jejich vyrovnání (RVP PV, 2004).

4.5 Individualizace a spolupráce školy a rodiny ve vzdělávání

Individualizaci můžeme chápat nejen ve vztahu k dítěti, kdy se jedná především o specifický přístup pedagoga ke každému dítěti, protože jak již bylo řečeno, každý jsme jiný a pedagog musí tuto skutečnost brát na zřetel a dle toho přizpůsobovat své výchovně vzdělávací působení dětem, ale můžeme ji také uplatňovat ve vztahu k rodičům či rodině dítěte.

Individualizace spolupráce s rodinou může probíhat různými způsoby, jako např.:

- Individuálními konzultacemi s rodiči
- Informativní schůzkou pro rodiče dětí
- Schůzkou pro rodiče na začátku školního roku
- Schůzkami s rodiči předškoláků či s rodiči nově přijatých dětí
- Různými dotazníky pro rodiče, které slouží jako zpětná vazba pro MŠ
- Možností rodičů spolupodílet se na tvorbě plánu činností, které by mohla MŠ s dětmi realizovat
- Zapojením rodičů při organizaci akcí pro děti
- Zapojením rodičů do témat, kterým se MŠ s dětmi věnuje
- Prezentací zaměstnání rodičů a prarodičů v MŠ atp. (Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015).

Podstata individualizace tedy spočívá v tom, že mateřská škola, konkrétněji specifikováno učitelka mateřské školy je stěžejním bodem celé individualizace ve vzdělávání a právě ona by měla své výchovné působení na děti vést tak, aby se dítě projevovalo co nejpřirozeněji z hlediska jeho osobního charakteru, tak, jak je pro něj typické. Každé dítě je totiž individualita, lišící se od ostatních temperamentem, způsobem chápání, myšlení, učení, rodinným prostředím a mnoha dalšími charakteristikami. Právě toto by měla mít učitelka stále na paměti a měla by se snažit o maximální rozvoj osobnosti dítěte. Neměla by zapomínat dětem naslouchat, respektovat je a měla by jim dávat dostatek prostoru k jejich vlastnímu vyjádření, projevu, iniciativě. Pokud učitelka nebude dostatečně respektovat individuální zvláštnosti dítěte, může dojít z jeho strany ke vzdoru či naopak pasivitě a lhostejnosti celého výchovného snažení. Aby výchovné působení učitelky bylo co nejefektivnější a počínala si správně, musí dítě dobře znát. Nejen že dítě průběžně sleduje, pozoruje a vede si záznamy o dítěti, ale další významný způsob, jak dítě dobře poznat a dozvědět se o něm i o jeho rodinném

prostředí co nejvíce je, udržovat přátelské vztahy s jeho rodinou a rodiči, aktivně komunikovat a spolupracovat s rodinou a budovat vztah mezi mateřskou školou a rodinou založený na partnerství.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Odborná společnost se v současnosti stále více zaměřuje a diskutuje na téma individualizace ve vzdělávání. Individualizace je sice v zákonných dokumentech, pedagogických plánech a obecných normách jasně specifikována a předpokládáme, že všichni učitelé vědí, co si pod tímto pojmem představit, ale ne všichni individualizaci realizují či si s ní vědí rady v praxi. Mateřská škola by měla podporovat a prohlubovat individualizaci ve vzdělávání a to především spoluprací a komunikací s rodinou, protože ona je zásadní pro rozvoj a podporu individualizace ve vzdělávání. Proto jsme se rozhodli v rámci výzkumu zjistit, jak probíhá spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou podporující individualizaci ve vzdělávání, na jaké je úrovni, zda mají rodiče zájem o zapojení do dění v mateřské škole a zda třídní učitelky z pohledu rodičů podporují individualizaci ve vzdělávání.

5.1 Cíle výzkumu

Výzkumným cílem praktické části naší bakalářské práce bylo zjistit, zda mateřská škola spolupracuje a komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání a její kvalitu.

Z hlavního výzkumného cíle nám vyplynuly dva **dílčí výzkumné cíle.**

1. Zjistit a popsat zkušenosti a pohled rodiny na spolupráci MŠ s rodinou dítěte navštěvujícího MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání
2. Zjistit a popsat zkušenosti a pohled rodiny na komunikaci MŠ s rodinou dítěte navštěvujícího MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání

Stanovené předpoklady

Na základě hlavního výzkumného cíle a dílčího výzkumného cíle jsme si stanovili tyto předpoklady:

1. Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání
2. Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.
3. Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

4. Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Většinou rozumíme nadpoloviční hodnotu.

5.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka praktické části bakalářské práce byla: „Je spolupráce a komunikace mateřské školy s rodinou realizována v dostatečné míře a tím maximálně podporována individualizace ve vzdělávání a její kvalita?“

Na základě této otázky jsme si stanovili dílčí výzkumné otázky

1. Jaké jsou názory rodiny na spolupráci s MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání?
2. Jaké jsou názory rodiny na komunikaci s MŠ s ohledem na individualizace ve vzdělávání?

5.3 Výzkumný vzorek

Účastníky výzkumu byli rodiče dětí navštěvujících mateřské školy. Do výzkumu byly zapojeny čtyři mateřské školy ve Zlínském kraji, které následně označujeme MŠ 1, MŠ 2, MŠ 3, MŠ 4. Celkový počet oslovených respondentů byl 256. Návratnost byla 111 vyplněných dotazníků, což odpovídá 43,3% návratnosti. Výběr mateřských škol byl náhodný. Dotazníky byly doručeny osobně ředitelkám a vedoucím učitelkám v mateřských školách. Ty poté dotazníky předaly učitelkám v mateřské škole. Učitelky následně rozdaly dotazníky rodičům. Anonymita výzkumu umožňovala respondentům volit i negativní odpovědi. Výzkumný vzorek byl posuzován z několika demografických pohledů. Byl rozlišen věk rodičů, doba, od kdy dítě navštěvuje mateřskou školu, věk dítěte a zda dítě do mateřské školy vodí a vyzvedává jej jeden z rodičů. Celkovou strukturu výzkumného vzorku dle sledovaných demografických kritérií můžeme sledovat v tabulce č. 1

Interpretace demografických otázek

Tabulka č. 1- Celková struktura výzkumného vzorku

Věk rodičů				
méně než 20	21-30	31-40	41-50	více než 50
0	41	57	13	0
0,0%	36,9%	51,4%	11,7%	0,0%
Dítě navštěvuje MŠ				
od září tohoto školního roku			již dříve	
24			87	
21,6%			78,4%	
Věk dítěte				
3-4			5-6	
40			71	
36,0%			64,0%	
Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou matka nebo otec				
ANO			NE	
104			7	
93,7%			6,3%	

Z výsledků v tabulce je zřejmé, že žádný z rodičů nebyl mladší dvaceti let a starší padesáti let. Taktéž můžeme vidět, že většina dětí navštěvuje MŠ déle, než jeden rok a že početnější část rodičů, kteří se zapojili do výzkumu, má dítě ve věku 5-6 let. Z výsledků také jednoznačně vyplývá, že děti do MŠ vodí a vyzvedávají převážně jejich rodiče.

Výzkumný vzorek jsme zkoumali nejen z celkového hlediska, ale zaměřili jsme i na každou mateřskou školu zapojenou do výzkumu zvlášť. Strukturu výzkumného vzorku v jednotlivých MŠ prezentují tabulky č. 2 – 5.

Tabulka č. 2 - MŠ 1

Věk rodičů				
méně než 20	21-30	31-40	41-50	více než 50
0	2	24	3	0
0,0%	6,9%	82,8%	10,3%	0,0%
Dítě navštěvuje MŠ				
od září tohoto školního roku			již dříve	
8			21	
27,6%			72,4%	
Věk dítěte				
3-4			5-6	
11			18	
37,9%			62,1%	
Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou matka nebo otec				
ANO			NE	
28			1	
96,6%			3,4%	

Z výsledků v MŠ 1 vyplývá, že rodiče, kteří se zapojili do výzkumu, jsou ve věku od 21 do 50 let, z čehož nejpočetnější skupinu tvoří rodiče ve věku 31-40 let. Také můžeme vidět, že téměř všechny děti vodí a vyzvedávají z MŠ většinou jejich rodiče.

Tabulka č. 3 – MŠ 2

Věk rodičů				
méně než 20	21-30	31-40	41-50	více než 50
0	4	14	3	0
0,0%	19,0%	66,7%	14,3%	0,0%
Dítě navštěvuje MŠ				
od září tohoto školního roku			již dříve	
6			15	
28,6%			71,4%	
Věk dítěte				
3-4			5-6	
6			15	
28,6%			71,4%	
Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou matka nebo otec				
ANO			NE	
17			4	
81,0%			19,0%	

V MŠ 2 tvoří opět nejpočetnější skupinu rodiče ve věku 31-40 let, kteří mají dítě ve věku 5-6 let a MŠ navštěvují déle, než jeden školní rok.

Tabulka č. 4 – MŠ 3

Věk rodičů				
méně než 20	21-30	31-40	41-50	více než 50
0	1	13	6	0
0,0%	5,0%	65,0%	30,0%	0,0%
Dítě navštěvuje MŠ				
od září tohoto školního roku			již dříve	
3			17	
15,0%			85,0%	
Věk dítěte				
3-4			5-6	
9			11	
45,0%			55,0%	
Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou matka nebo otec				
ANO			NE	
20			0	
100,0%			0,0%	

Charakteristika výzkumného vzorku u MŠ 3 je velmi podobná předchozím dvěma MŠ.

Tabulka č. 5 – MŠ 4

Věk rodičů				
méně než 20	21-30	31-40	41-50	více než 50
0	34	6	1	0
0,0%	82,9%	14,6%	2,4%	0,0%
Dítě navštěvuje MŠ				
od září tohoto školního roku			již dříve	
7			34	
17,1%			82,9%	
Věk dítěte				
3-4			5-6	
14			27	
34,1%			65,9%	
Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou matka nebo otec				
ANO			NE	
39			2	
95,1%			4,9%	

V případě MŠ 4 můžeme pozorovat, že na rozdíl od ostatních MŠ zde převažují rodiče ve věku 21 – 30 let, tedy rodiče mladší, než v předchozích třech případech.

5.4 Výzkumné metody, výzkumné nástroje

Sběr dat v této bakalářské práci je realizován na základě kvantitativního výzkumu. Výzkumnou metodou je dotazník vlastní konstrukce, určený pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu. Dotazník se skládá z úvodní části, demografických položek a věcné části. Věcnou část dotazníku tvoří celkem 23 položek, z nichž 4 položky jsou otázky demografické a 19 položek má věcný charakter. Všechny otázky v dotazníku jsou uzavřené. Na 8 otázek v dotazníku mohli respondenti zvolit odpověď ANO či NE. U ostatních otázek respondenti volili odpověď pomocí pětistupňové škály, kdy číslo jedna byla nejvyšší možná míra souhlasu, číslo pět označovalo výslovný nesouhlas. V dotazníku jsou 4 otázky obsahující podotázky. Na základě studia literatury jsme si stanovili výzkumný cíl, z nějž vycházely poté dílčí cíle a výzkumné otázky. V souvislosti s cíli jsme si poté stanovili položky v dotazníku. Po vytvoření dotazníku jsme realizovali předvýzkum, který byl proveden na 8 respondentech. Respondenti byli rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu zapojenou do výzkumu. Po drobné úpravě dotazníku z důvodu nesrozumitelnosti dvou otázek následoval samotný výzkum. Dotazníky jsme osobně předali ředitelkám mateřských škol ve Zlínském kraji. Ty je následně předaly třídním učitelkám dětí a ty je rozdaly rodičům dětí. Dotazníků se nám vrátilo celkem 111. Žádný z dotazníků nebyl vyřazen z důvodu špatného vyplnění. Data byla následně zpracována pomocí programu Microsoft Excel.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

Výsledky dotazníkového šetření jsou uspořádány do tabulky dle pořadí otázek v dotazníku, s výjimkou demografických otázek, které byly zařazeny do kapitoly 5.3 s názvem „Výzkumný vzorek“ a s výjimkou otázky číslo 9, která je zařazena na začátek tabulky z důvodu jiného charakteru vyhodnocení, než je u ostatních otázek. Data, na základě kterých můžeme potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady, jsou znázorněna taktéž pomocí tabulek a jsou doplněna komentáři. Uvedená data jsou rozdělena dle jednotlivých mateřských škol. Každá mateřská škola je vyhodnocena individuálně a následně jsou data z jednotlivých mateřských škol vyhodnocena celkově. Strukturu výsledků z jednotlivých mateřských škol a strukturu celkového vyhodnocení výsledků (MŠ 1 + MŠ 2 + MŠ 3 +MŠ 4) můžeme sledovat v následujících tabulkách č. 6b, 7b , 8b , 9b, 10a, 10b. Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření z MŠ 1, MŠ 2, MŠ 3 a MŠ 4 je uvedeno v seznamu tabulek pod čísly tabulek 6a, 7a, 8a, 9a.

Tabulka č. 6b – **Výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u MŠ 1**

Předpoklad	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	39	25	22	13	46
	26,9%	17,2%	15,2%	9,0%	31,7%
2	52	6	6	2	108
	29,9%	3,4%	3,4%	1,1%	62,1%
3	129	38	17	16	32
	55,6%	16,4%	7,3%	6,9%	13,8%
4	37	36	23	10	10
	31,9%	31,0%	19,8%	8,6%	8,6%

Předpoklad č. 1 - MŠ 1: Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání.

Tento předpoklad dle výše uvedených výsledků vyhodnocení **nelze potvrdit ani vyvrátit**. Celkem 44,1 % respondentů souhlasilo s výroky, které se týkají předpokladu č. 1 a celkem 40,7% jich s těmito výroky nesouhlasilo. Z toho vyplývá, že odpovědi jsou velmi vyrovnané a neexistuje nadpoloviční hodnota, která by potvrzení vyvrátila či potvrdila. Z výsledků je tedy zřejmé, že MŠ 1 sice nabízí rodině akce a možnosti spolupráce, ale není jich dostatek. Proto můžeme na základě výsledků konstatovat, že MŠ 1 může vylepšit nabídku a zařadit více akcí a možností spolupráce pro rodiny dětí navštěvujících tuto MŠ.

Předpoklad č. 2 - MŠ 1: Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.

Stanovený **předpoklad byl vyvrácen**, jelikož s otázkami v dotazníku, které odpovídají na stanovený předpoklad, nesouhlasilo 63,2% dotazovaných respondentů, což stanovený předpoklad nepotvrzuje, naopak jej vyvrací. Z toho vyplývá, že rodiče jeví menší zájem o spolupráce a komunikaci s MŠ 1 a akcí pořádaných mateřskou školou se většina rodičů neúčastní (většinou rozumíme nadpoloviční hodnotu).

Předpoklad č. 3 - MŠ 1: Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Na základě výsledků dotazníkového šetření můžeme konstatovat, že **předpoklad č. 3 byl potvrzen**. Celkem 72% dotazovaných respondentů souhlasilo s výroky v dotazníku. Můžeme tedy potvrdit, že dle názoru většiny rodičů MŠ 1 komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Předpoklad č. 4 - MŠ 1: Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že **předpoklad č. 4 se potvrdil**. 62,9% dotazovaných respondentů se vyjádřilo kladně. Vzhledem k nadpoloviční hodnotě kladně odpovídajících respondentů můžeme konstatovat, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ 1 je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Tabulka č. 7b - Výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u MŠ 2

Předpoklad	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	66	11	12	4	12
	62,9%	10,5%	11,4%	3,8%	11,4%
2	61	13	2	1	49
	48,4%	10,3%	1,6%	0,8%	38,9%
3	116	28	5	1	18
	69,0%	16,7%	3,0%	0,6%	10,7%
4	48	29	7	0	0
	57,1%	34,5%	8,3%	0,0%	0,0%

Předpoklad č. 1 - MŠ 2: Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání .

Dle výsledků uvedených v tabulce č. 7b vyplývá, že **se potvrzuje názor většiny rodičů**, tedy že MŠ 2 nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání. Celkem 73,4 % dotazovaných respondentů odpovědělo v dotazníku na otázky týkající se předpokladu č. 1 kladně, což stanovený předpoklad jednoznačně potvrzuje. MŠ 2 tedy dle názoru rodičů rodině nabízí dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání

Předpoklad č. 2 - MŠ 2: Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.

U předpokladu č. 2 jsou výsledky velmi sporné. I když větší část dotazovaných respondentů odpověděla na otázky v dotazníku hodnotící předpoklad č. 2 kladně, tedy „souhlasím“ a „částečně souhlasím“, přesto **nelze předpoklad jednoznačně potvrdit**, jelikož z výsledků plyne, že poměrně vysoké procento dotazovaných respondentů (39,7%) odpovídalo záporně. Můžeme tedy konstatovat, že rodiče dětí navštěvujících MŠ 2 jeví zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou. Zájem a míra účasti na akcích pořádaných mateřskou školou ze strany rodičů by mohli být větší. Existuje tedy skupina rodičů aktivně se zapojujících do akcí MŠ 2, se zájmem o spolupráci a komunikaci a skupina rodičů, kteří neprojevují příliš velký zájem o spolupráci, komunikaci a o akce pořádané mateřskou školou.

Předpoklad č. 3 - MŠ 2: Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Stanovený **předpoklad č. 3 byl u MŠ 2 potvrzen**, jelikož celkem 85,7% dotazovaných respondentů se k otázkám týkajících se předpokladu č. 3 vyjádřilo svým souhlasem. Můžeme tedy potvrdit názor rodičů, že MŠ 2 komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Předpoklad č. 4 - MŠ 2: Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Z výsledků dotazníkového šetření jednoznačně vyplývá, že otázky vztahující se k předpokladu č. 4 byly převážnou většinou rodičů hodnoceny kladně, to znamená, že stanovený

předpoklad byl téměř stoprocentně potvrzen. Celkem 91,6% dotazovaných respondentů je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou. Tento výsledek lze pokládat za velký úspěch mateřské školy, která může být právem pyšná na učitelky působící v této MŠ.

Tabulka č. 8b - Výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u MŠ 3

Předpoklad	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	56	21	13	5	5
	56,0%	21,0%	13,0%	5,0%	5,0%
2	71	6	2	1	40
	59,2%	5,0%	1,7%	0,8%	33,3%
3	100	32	14	4	10
	62,5%	20,0%	8,8%	2,5%	6,3%
4	41	18	16	5	0
	51,3%	22,5%	20,0%	6,3%	0,0%

Předpoklad č. 1 - MŠ 3: Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání (většinou rozumíme nadpoloviční hodnotu).

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že **předpoklad č. 1 se u MŠ 3 potvrdil**. Celkem 77% dotazovaných respondentů odpovědělo na otázky týkající se předpokladu č. 1 kladně. Můžeme tedy konstatovat, že dle rodičů MŠ 3 nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání.

Předpoklad č. 2 - MŠ 3: Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.

Na základě výsledků v tabulce č. 8b můžeme konstatovat, že **předpoklad č. 2 se u MŠ 3 potvrdil**, jelikož nadpoloviční hodnota dotazovaných respondentů (64,2%) odpovědělo na otázky týkající se předpokladu č. 2 kladně. Přesto i hodnota záporných odpovědní je poměrně vysoká (34,1%). Většina rodičů dětí navštěvujících MŠ 3 má tedy zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou, přesto je ještě mnoho rodičů, kteří neprojevují dostatečný zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ 3 a do akcí pořádaných mateřskou školou se zapojují málo nebo se nezapojují vůbec.

Předpoklad č. 3 - MŠ 3: Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Stanovený **předpoklad č. 3 se u MŠ 3 jednoznačně potvrdil**. Vysoký počet dotazovaných respondentů (82,5%) odpovídalo kladně. Z výsledků dotazníkového šetření tedy vyplývá, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ 3 je toho názoru, že MŠ 3 komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Předpoklad č. 4 - MŠ 3: Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že **předpoklad č. 4 se u MŠ 3 potvrdil**. 73,8% dotazovaných respondentů odpovídalo na výrok související s předpokladem č. 4 souhlasem. Můžeme tedy říci, že převážná většina rodičů dětí navštěvujících MŠ 3 je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Tabulka č. 9b - Výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u MŠ 4

Předpoklad	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	120	36	21	15	13
	58,5%	17,6%	10,2%	7,3%	6,3%
2	137	11	6	1	91
	55,7%	4,5%	2,4%	0,4%	37,0%
3	208	48	28	10	34
	63,4%	14,6%	8,5%	3,0%	10,4%
4	93	30	22	11	8
	56,7%	18,3%	13,4%	6,7%	4,9%

Předpoklad č. 1 - MŠ 4: Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání (většinou rozumíme nadpoloviční hodnotu).

U toho předpokladu odpovídala většina respondentů kladně (76,1%). **Můžeme tedy daný předpoklad potvrdit** a konstatovat, že rodiče děti z MŠ 4 jsou názoru, že MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání

Předpoklad č. 2 - MŠ 4: Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že **předpoklad č. 2 byl u MŠ 4 potvrzen**. Ve výsledku sice můžeme vidět, že nadpoloviční část respondentů souhlasila s výroky uvedenými v dotazníku, ale procento respondentů, kteří s danými výroky nesouhlasili je také poměrně vysoké (37,4%). Můžeme tedy říci, že předpoklad č. 2 se potvrdil, ale zájem o spolupráci a komunikaci rodičů s MŠ 4 a jejich zapojení do pořádaných akcí by mohlo být na lepší úrovni.

Předpoklad č. 3 - MŠ 4: Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

V případě výsledků předpokladu č. 3 u MŠ 4 můžeme konstatovat, že **stanovený předpoklad byl potvrzen**. Rozhodlo o tom 78% dotazovaných respondentů, kteří souhlasili s výroky v dotazníku týkajících se tohoto předpokladu. Většina rodičů má ten názor, že MŠ 4 komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Předpoklad č. 4 - MŠ 4: Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Stanovený předpoklad č. 4 se u MŠ 4 potvrdil. Celkem 75% dotazovaných respondentů odpovídalo kladně. Proto můžeme konstatovat, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ 4 je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

6.1 Struktura celkového vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Tabulka č. 10a – vyhodnocení MŠ 1 + MŠ 2 + MŠ 3 + MŠ 4

číslo otázky	Výsledky dotazníkového šetření					
	Aktuální informace sleduji prostřednictvím					
	Nástěnek		WWW stránek		Nesleduji	číslo předpokladu
9	102 64,6%		56 35,4%		0 0,0%	2
	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	číslo předpokladu
5 a)	61 55,0%	30 27,0%	12 10,8%	7 6,3%	1 0,9%	1
5 b)	97 87,4%				14 12,6%	2
5 c)	82 73,9%				29 26,1%	2
6 a)	61 55,0%	21 18,9%	9 8,1%	5 4,5%	15 13,5%	1
6 b)	51 45,9%				60 54,1%	2
7	92 82,9%				19 17,1%	1
8	46 41,4%	29 26,1%	22 19,8%	6 5,4%	8 7,2%	1
10 a)	21 18,9%	13 11,7%	25 22,5%	19 17,1%	33 29,7%	1
10 b)	21 18,9%				90 81,1%	2
11 a)	46 41,4%	36 32,4%	16 14,4%	5 4,5%	8 7,2%	2
11 b)	24 21,6%				87 78,4%	2
12	98 88,3%	8 7,2%	2 1,8%	2 1,8%	1 0,9%	3
13	74 66,7%	21 18,9%	10 9,0%	5 4,5%	1 0,9%	3
14	52 46,8%				59 53,2%	3
15	58 52,3%	32 28,8%	13 11,7%	3 2,7%	5 4,5%	3
16	80 72,1%	19 17,1%	6 5,4%	3 2,7%	3 2,7%	3
17	38 34,2%	35 31,5%	20 18,0%	10 9,0%	8 7,2%	3
18	99 89,2%	9 8,1%	1 0,9%	1 0,9%	1 0,9%	3
19	54 48,6%	22 19,8%	12 10,8%	7 6,3%	16 14,4%	3
20	42 37,8%	23 20,7%	27 24,3%	10 9,0%	9 8,1%	4
21	66 59,5%	29 26,1%	8 7,2%	6 5,4%	2 1,8%	4
22	76 68,5%	25 22,5%	8 7,2%	1 0,9%	1 0,9%	4
23	35 31,5%	36 32,4%	25 22,5%	9 8,1%	6 5,4%	4

V tabulce č. 10a můžeme sledovat celkovou strukturu výsledků dotazníkového šetření u každé položky v dotazníku. V prvním řádku tabulky je uvedeno vyhodnocení dotazníkové položky č. 9, kde můžeme vidět, že většina rodičů (64,4%) sleduje aktuální informace prostřednictvím školních nástěnek, někteří z rodičů (35,4%) sledují i www stránky školy a žádný z rodičů ze všech čtyř mateřských škol zapojených do výzkumu, nevolil možnost, že aktuální informace nesleduje. Následně bychom chtěli poukázat na výsledky některých položek z dotazníkového šetření, jejichž výsledky jsou zajímavé. U položky 6b) - využívám nabídky nadstandartních aktivit mateřské školy, jsou odpovědi respondentů velmi vyrovnané. Můžeme tedy říci, že existují dvě téměř stejně velké skupiny rodičů, z nichž jedna tuto nabídku MŠ využívá a druhá skupina nikoliv. Oproti tomu u dotazníkové položky č. 12 se téměř všichni dotazovaní respondenti (95,5%) ze všech čtyřech MŠ shodli na tom, že nástěnky v mateřské škole, kterou jejich dítě navštěvuje, jsou přehledné a umístěny na viditelném místě. Velmi vyrovnané výsledky odpovědí jsou u položky č. 14, kde respondenti hodnotili, zda MŠ nabízí rodičům individuální konzultační hodiny. Můžeme tedy konstatovat, že v případě nabídky individuálních konzultací pro rodiče by mateřské školy mohly svoji komunikaci a spolupráci s rodinou navýšit. Naopak u položek č. 16 – MŠ doporučuje dle vývoje dítěte návštěvu odborníků a č. 18 – Informace pro rodiče o aktuálních akcích MŠ jsou umístěny na viditelném místě, odpovídala převážná většina dotazovaných respondentů kladně. Proto na základě výsledků těchto položek můžeme tvrdit, že MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a vytváří tím velmi dobré podmínky pro individualizaci ve vzdělávání.

Následující tabulka obsahuje výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u všech mateřských škol.

Tabulka 10b – Celkové výsledky vyhodnocení stanovených předpokladů u všech MŠ

Předpoklad	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	281	93	68	37	76
	50,6%	16,8%	12,3%	6,7%	13,7%
2	321	36	16	5	288
	48,2%	5,4%	2,4%	0,8%	43,2%
3	553	146	64	31	94
	62,3%	16,4%	7,2%	3,5%	10,6%
4	219	113	68	26	18
	49,3%	25,5%	15,3%	5,9%	4,1%

Předpoklad č. 1: Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání (většinou rozumíme nadpoloviční hodnotu).

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že na základě odpovědí dotazovaných respondentů se **stanovený předpoklad č. 1 potvrdil**, jelikož 67,4% respondentů odpovídalo kladně. Můžeme tedy říci, že názor rodičů se potvrdil a MŠ dávají příležitost prohloubit poznání dětí, rozšířit informace o dětech od rodičů pro individualizaci ve zdělávání.

Předpoklad č. 2: Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou.

U předpokladu č. 2 byly odpovědi dotazovaných respondentů velmi vyrovnané, **nelze** tedy **tento předpoklad jednoznačně potvrdit ani vyvrátit.** Na základě těchto výsledků můžeme konstatovat, že existuje skupina rodičů, která hodnotila položky v dotazníku týkající se předpokladu č. 2 kladně a ti mají zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou a druhá skupina rodičů, která hodnotila položky v dotazníku týkající se předpokladu č. 2 záporně a ti příliš velký zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ nemají a akcí pořádaných mateřskou školou se aktivně neúčastní.

Předpoklad č. 3: Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Z výsledků dotazníkového šetření, které můžeme pozorovat v tabulce č. 10b, vyplývá, že **předpoklad č. 3 byl potvrzen**. Kladně odpovědělo celkem 78,8% dotazovaných respondentů. Z těchto výsledků je zřejmé, že MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání.

Předpoklad č. 4: Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

Na základě výsledků dotazníkového šetření byl **předpoklad č. 4 potvrzen**. Celkem 74,8% respondentů odpovídalo na otázky související s předpokladem č. 4 kladně. Dotazníkovým šetřením bylo tedy zjištěno a potvrzeno, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou.

6.2 Shrnutí výzkumu

Tato kapitola se zabývá shrnutím celého výzkumu. Výzkumem bylo zjištěno, že výzkumný cíl praktické části bakalářské práce byl naplněn. Výzkumným cílem bylo zjistit, zda mateřská škola spolupracuje a komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání a její kvalitu. Z výsledků šetření bylo zjištěno, že spolupráce a komunikace mateřských škol zapojených do výzkumu je dostatečná, převážná většina rodičů je spokojena, z čehož lze usuzovat, že i podmínky pro individualizaci ve vzdělávání a kvalita individualizace jsou ve velké míře podporovány. Tyto výsledky se dají považovat za velmi příznivé, jelikož z toho plyne, že mateřská škola má zájem o kvalitní a partnerský vztah s rodinou, o její názor, o zvýšení kvality vzdělávání na základě dobrých vztahů s rodinou, protože od toho se odvíjí mnohé. Naopak výsledky zjišťování spolupráce rodiny s MŠ a její zapojení do aktivit pořádaných mateřskou školou nejsou příliš povzbudivé. K tomu, aby byl partnerský vztah, spolupráce a komunikace na dobré úrovni a mělo to pozitivní dopad na dítě, je důležitý oboustranný zájem, vzájemná komunikace a spolupráce. Z výsledků výzkumu je ale zřejmé, že ze strany rodičů není dostatečný zájem o spolupráci a komunikaci a jejich aktivita v souvislosti s akcemi pořádanými mateřskou školou je nízká. Klademe si tedy otázky: „Proč se rodiče tak málo zapojují do dění v MŠ? Je to z časových důvodů? Mají snad rodiče nějaké osobní důvody k jejich pasivnímu přístupu k mateřské škole?“ Otázek je mnoho a odpovědí na tyto otázky by bylo možno dosáhnout novým výzkumem souvisejícím s touto problematikou.

V souvislosti s dílčími cíli bylo zjištěno, že zkušenosti a pohled rodiny na spolupráci MŠ s rodinou dítěte navštěvujícího MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání jsou velmi dobré, převážná většina rodičů je spokojena s nabídkou akcí, které MŠ nabízí a spolupráci vnímají pozitivně. Pouze v případě možnosti sledování dění rodiči ve třídě, pozorování způsobu práce s dětmi a pozorování jejich reakcí jsme zjistili nespokojenost ze strany rodičů. Mateřské školy zapojené do výzkumu toto neumožňují nebo jen ve velmi omezené míře. Je pravděpodobné, že při realizaci této možnosti mateřskými školami by se více MŠ otevřela rodičům, rodiče by měli možnost vidět práci učitelek, ale i chování dětí mezi vrstevníky, lépe by chápali, co práce učitelky v mateřské škole obnáší, prohloubily by se vztahy dětí, rodičů a mateřské školy a napomohlo by to ke kvalitnější vzájemné spolupráci mezi oběma stranami.

Přínosem spolupráce s rodiči je bližší poznání se s nimi, snadnější řešení problémů a vytvoření přátelštějšího prostředí pro děti (Rabušicová, 2004).

Dále bylo zjištěno, že zkušenosti a pohled rodiny na komunikaci MŠ s rodinou dítěte navštěvujícího MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání jsou taktéž pozitivní a většina rodičů je s komunikací mateřské školy spokojena. I tento dílčí cíl má však svoji slabinu ze strany mateřské školy. Rodiče postrádají, nebo se jim zdají nedostatečné individuální konzultační hodiny pro rodiče dětí realizované mateřskou školou. Názor rodičů je, že MŠ individuální konzultační hodiny spíše nenabízí. Zavedením individuálních konzultačních hodin by mohlo nastat zlepšení a zkvalitnění komunikace na úrovni celé MŠ, ale i jednotlivých učitelů s rodinou a na základě jejich realizace by mohla být podpořena i prohloubena individualizace ve vzdělávání. Spolupráce a komunikace s rodinami je důležitým faktorem podporujícím individualizované vzdělávání dětí. Mateřská škola by se proto měla snažit o kvalitní a funkční partnerské vztahy s rodinou dítěte, pravidelně s ní být v kontaktu, intenzivně s ní spolupracovat a nabízet jí různé možnosti spolupráce.

6.3 Doporučení pro praxi

Vzhledem k projevenému zájmu ze strany mateřských škol o výsledky výzkumu, byly zveřejněny každé mateřské škole výsledky jednotlivých položek dotazníku a také výsledky jednotlivých předpokladů. Zda některá z mateřských škol učiní nějaká opatření ke zlepšení stávající situace, již není známo. Nyní je na každé škole, zda bude chtít své nedostatky doladit a zlepšit ke spokojenosti rodičů nebo se k celé záležitosti postaví pasivně. Na základě projeveného zájmu o výsledky výzkumu existuje ale předpoklad, že MŠ chtějí své postavení k rodinám vylepšit a zkvalitnit a proto podniknou určité kroky k nápravě konkrétních bodů souvisejících se spoluprací a komunikací MŠ s rodinou z pohledu individualizovaného vzdělávání dětí. Dotazník použitý v tomto výzkumu lze využít v každé mateřské škole, která má snahu o zlepšení úrovně spolupráce a komunikace a o zvýšení či prohloubení individualizovaného vzdělávání dětí. MŠ by získala cenné informace o názorech rodičů na organizovanost MŠ, na spolupráci a komunikaci, dále pak informace o spokojenosti rodičů s MŠ i s třídními učitelkami.

Přínosem této bakalářské práce do praxe je to, že mateřská škola i rodina by měly mít na paměti, že mají společný zájem, kterým je výchova dítěte. Proto by se měly zaměřovat na fungování vzájemného partnerského vztahu a jejich myšlenky by měly směřovat vždy k pozitivním výsledkům pro dítě.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla zaměřena na spolupráci a komunikaci mateřské školy s rodinou jako faktorem podporujícím individualizaci ve vzdělávání. Nejprve byla stanovena teoretická východiska z oblasti mateřské školy, rodiny, jejich vzájemné spolupráce při výchově a vzdělávání dětí. Součástí teoretické části je i kapitola popisující individualizaci ve vzdělávání, její význam, vývoj, rozdíly mezi individualizovanou a individuální výukou a jak je individualizované vzdělávání stanoveno v RVP PV. Výzkumným nástrojem praktické části bakalářské práce byl dotazník vlastní konstrukce pro rodiče dětí navštěvujících MŠ. Byl realizován na vzorku čtyř vybraných mateřských škol. V rámci dotazníku byl řešen cíl práce, kterým bylo zjistit, zda mateřská škola spolupracuje a komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání a její kvalitu. Následně pak byly řešeny dílčí cíle. Dílčím cílem č. 1 bylo zjistit a popsat názory a pohledy rodičů na spolupráci MŠ s rodinou s ohledem na individualizaci ve vzdělávání. Dílčím cílem č. 2 bylo zjistit a popsat názory a pohledy rodičů na komunikaci MŠ s rodinou dítěte navštěvujícího MŠ s ohledem na individualizaci ve vzdělávání. Po sesbírání a vyhodnocení dat bylo zjištěno, že názory rodičů na spolupráci MŠ s rodinou jsou v jednotlivých MŠ, které se zúčastnili výzkumu, velmi podobné a rodiče spolupráci hodnotili převážně kladně. U jedné mateřské školy byly však výsledky související se spoluprací MŠ s rodinou neutrální, nemůžeme tedy hovořit o plné spokojenosti rodičů. Celkové hodnocení spolupráce v rámci všech mateřských škol zapojených do výzkumu bylo kladné. Názory rodičů na komunikaci ze strany MŠ směrem k rodičům jsou ve všech mateřských školách, které se zúčastnily výzkumu, stejné. Rodiče hodnotili komunikaci velmi pozitivně.

V rámci stanovených cílů byly nadefinovány čtyři předpoklady, které byly vyvráceny či potvrzeny na základě analýzy výsledků dotazníkového šetření. Předpoklad č. 1: „Dle názoru většiny rodičů MŠ nabízí rodině dostatek akcí a možností spolupráce, které napomáhají k prohloubení individualizace ve vzdělávání“, byl potvrzen, jelikož 67,4% respondentů odpovídalo kladně. Předpoklad č. 2: „Většina rodičů má zájem o spolupráci a komunikaci s MŠ a aktivně se účastní akcí pořádaných mateřskou školou“, nelze na základě výsledků dotazníkového šetření jednoznačně potvrdit ani vyvrátit. Předpoklad č. 3: „Dle názoru většiny rodičů MŠ komunikuje s rodinou v dostatečné míře a tím vytváří velmi dobré podmínky a maximálně podporuje individualizaci ve vzdělávání“, byl potvrzen. Celkem 78,8% respondentů odpovídalo kladně. Předpoklad č. 4: „Předpokládáme, že většina rodičů dětí navštěvujících MŠ je spokojena s komunikací třídních učitelek dítěte s rodinou“, byl na základě

74,8% kladně hodnotících respondentů potvrzen. Velké rozdíly ve výsledcích mezi jednotlivými mateřskými školami byly v oblasti zájmu o spolupráci a komunikaci ze strany rodičů směrem k MŠ a jejich aktivní účasti na akcích pořádaných mateřkou školou. Zatímco u MŠ 3 a MŠ 4 byl předpoklad č. 2 potvrzen, u MŠ 1 byl z výsledkem 63,2% záporných odpovědí vyvrácen a u MŠ 2 nelze tento předpoklad jednoznačně potvrdit, jelikož 39,7% dotazovaných respondentů odpovídalo záporně. Je nutné upozornit na fakt, že celkový výsledek vyhodnocení tohoto předpokladu zkreslují odpovědi na dotazníkové otázky č. 10b) „Využil jsem možnost sledování dění ve třídě, pozorování způsobu práce s dětmi a pozorování jejich reakcí, kdy odpovědělo 81,1% respondentů záporně a 11b) „Realizoval jsem některou z uvedených nadstandardních aktivit (finanční podpora, asistence při učebních aktivitách, zajištění exkurze na vlastní pracoviště, výpomoc s výrobou pomůcek apod.), kdy záporně odpovědělo celkem 78,4% dotazovaných respondentů.

Problematiku individualizace bylo velmi obtížné postihnout dotazníkem pro rodiče. Položky dotazníku z pohledu individualizace je velmi složité sestavit. Závěry práce ukazují, že vhodnějším nástrojem pro podrobnější výzkum z pohledu individualizace by byly rozhovory s učitelkami mateřských škol a s rodiči dětí navštěvujících MŠ nebo dotazník pro učitele mateřských škol.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] BEATY, Janice J. *Skills for preschool teachers.* Ninth edition. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Education, 2012, xxiv, 389. ISBN 978-0-13-038840-7.

[2] BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle.* Praha: ASPI, 2004, 167 s. ISBN 8086395960.

[3] ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele.* Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-7178-463-X.

[4] ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování.* Praha: Karolinum, 1993, 414 s. ISBN 8070665343.

[5] ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace.* Praha: Grada, 2013, 184 s., [8] s. obr. příl. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4640-1.

[6] DEISSLER, H. Hans. *Každodenní problémy v mateřské škole.* Praha: Portál, 1994, 108 s. ISBN 80-7178-010-3.

[7] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ-CÍSAŘOVÁ. *Psychologický slovník.* Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 807178303X.

[8] HELUS, Zdeněk. *Pedagogická orientace – K psychologii láskyplného vztahu: pedagogická inspirace se zaměřením na předškolní výchovu.* MU Brno, 2014, roč. 24, č. 4. ISSN 1211-4669.

[9] HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy.* Praha: Grada, 2007, 280 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1168-3.

[10] HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy.* 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2015, 399 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4674-6.

[11] JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor.* Brno: MU, 1993, 232 s. ISBN 80-210-0830-X.

[12] KOLEKTIV AUTORŮ. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.*

Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004, 45 s.

[13] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola.* Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1568-1.

[14] KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. *Individualizace v mateřské škole.* Praha: Portál, 2015, 182 s. ISBN 978-80-262-0812-9.

[15] KREJČOVÁ, Věra a Jana KARGEROVÁ. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro I. stupeň základní školy.* 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011, 228 s. Step by step. ISBN 978-80-7367-906-4.

[16] LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů.* Praha: Portál, 2013, 130 s. ISBN 978-80-262-0378-0.

[17] MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. *Psychologie pro učitelky mateřské školy.* 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010, 247 s. ISBN 978-80-7367-627-8.

[18] MERTIN, Václav. *Abeceda pro učitelky mateřských škol.* Praha: Wolters Kluwer, 2016, 227 s. ISBN 978-80-7478-923-6.

[19] NIESEL, Renate a Wilfried GRIEBEL. *Poprvé v mateřské škole.* Praha: Portál, 2005, 100 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-989-5.

[20] OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika.* Praha: Grada, 2016, 220 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5107-8.

[21] PROKEŠOVÁ, M. *Hra, věda a filosofie: Výchova hrou?. In: Výchova hrou?* Praha: Filosofia, 2006, s. 121-135. ISBN 80-7007-222-9.

[22] PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník.* 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

[23] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník.* Nové, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

[24] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník.* 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

[25] RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina.* V Brně: Masarykova univerzita, 2004, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.

[26] SEDLÁČKOVÁ, Hana, Zora SYSLOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 148 s. ISBN 978-80-7357-884-8.

[27] SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005, 311 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-942-9.

[28] SVOBODA, Jan. *Krizové situace výchovy a výuky.* Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2015, 211 s. ISBN 978-80-7387-935-8.

[29] SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program.* Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-80-7367-774-9.

[30] SYSLOVÁ, Zora. *Profesní kompetence učitele mateřské školy.* Praha: Grada, 2013, 158 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4309-7.

Internetové zdroje:

Personalizované učení vs. individualizovaného učení. Sarah Wallach. 2014. Edmentum [on line]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://blog.edmentum.com/personalized-learning-vs-individualized-learning

Rodina a mateřská škola. Mgr. Ludmila Šprachtová. Odborné nakladatelství Verlag Da shöfer [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_skola.pdf

Spolupráce školy s rodinou. Nakladatelství portál [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2493#case

Vyhláška 43/2006 Sb., změna vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. Portál veřejné správy [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: https://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=43~2F2006&rpp=15#seznam

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: Portál veřejné správy [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=58471&nr=561~2F2004&rpp=15#local-content

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠ Mateřská škola.

RPV PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 6a - Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření z MŠ 1

číslo otázky	Výsledky dotazníkového šetření					
	Aktuální informace sleduji prostřednictvím					
	Nástěnek		WWW stránek		Nesleduji	číslo předpokladu
9	27		17		0	2
	61,4%		38,6%		0,0%	
	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	číslo předpokladu
5 a)	10	10	4	4	1	1
	34,5%	34,5%	13,8%	13,8%	3,4%	
5 b)	22				7	2
	75,9%				24,1%	
5 c)	13				16	2
	44,8%				55,2%	
6 a)	4	3	6	4	12	1
	13,8%	10,3%	20,7%	13,8%	41,4%	
6 b)	2				27	2
	6,9%				93,1%	
7	12				17	1
	41,4%				58,6%	
8	9	8	6	2	4	1
	31,0%	27,6%	20,7%	6,9%	13,8%	
10 a)	4	4	6	3	12	1
	13,8%	13,8%	20,7%	10,3%	41,4%	
10 b)	3				26	2
	10,3%				89,7%	
11 a)	12	6	6	2	3	2
	41,4%	20,7%	20,7%	6,9%	10,3%	
11 b)	0				29	2
	0,0%				100,0%	
12	25	2	1	1	0	3
	86,2%	6,9%	3,4%	3,4%	0,0%	
13	16	6	4	3	0	3
	55,2%	20,7%	13,8%	10,3%	0,0%	
14	12				17	3
	41,4%				58,6%	
15	13	9	5	1	1	3
	44,8%	31,0%	17,2%	3,4%	3,4%	
16	18	7	1	2	1	3
	62,1%	24,1%	3,4%	6,9%	3,4%	
17	5	9	4	4	7	3
	17,2%	31,0%	13,8%	13,8%	24,1%	
18	27	1	1	0	0	3
	93,1%	3,4%	3,4%	0,0%	0,0%	
19	13	4	1	5	6	3
	44,8%	13,8%	3,4%	17,2%	20,7%	
20	5	4	9	4	7	4
	17,2%	13,8%	31,0%	13,8%	24,1%	
21	13	10	2	4	0	4
	44,8%	34,5%	6,9%	13,8%	0,0%	
22	12	13	4	0	0	4
	41,4%	44,8%	13,8%	0,0%	0,0%	
23	7	9	8	2	3	4
	24,1%	31,0%	27,6%	6,9%	10,3%	

Tabulka č. 7a - Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření z MŠ 2

číslo otázky	Výsledky dotazníkového šetření					
	Aktuální informace sleduji prostřednictvím					
	Nástěnek		WWW stránek		Nesleduji	číslo předpokladu
9	14		7		0	2
	66,7%		33,3%		0,0%	
	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	číslo předpokladu
5 a)	13	5	3	0	0	1
	61,9%	23,8%	14,3%	0,0%	0,0%	
5 b)	20				1	2
	95,2%				4,8%	
5 c)	18				3	2
	85,7%				14,3%	
6 a)	16	3	2	0	0	1
	76,2%	14,3%	9,5%	0,0%	0,0%	
6 b)	14				7	2
	66,7%				33,3%	
7	21				0	1
	100,0%				0,0%	
8	15	3	3	0	0	1
	71,4%	14,3%	14,3%	0,0%	0,0%	
10 a)	1	0	4	4	12	1
	4,8%	0,0%	19,0%	19,0%	57,1%	
10 b)	0				21	2
	0,0%				100,0%	
11 a)	5	13	2	1	0	2
	23,8%	61,9%	9,5%	4,8%	0,0%	
11 b)	4				17	2
	19,0%				81,0%	
12	19	2	0	0	0	3
	90,5%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	
13	17	4	0	0	0	3
	81,0%	19,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
14	10				11	3
	47,6%				52,4%	
15	18	2	1	0	0	3
	85,7%	9,5%	4,8%	0,0%	0,0%	
16	19	2	0	0	0	3
	90,5%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	
17	4	14	2	1	0	3
	19,0%	66,7%	9,5%	4,8%	0,0%	
18	19	2	0	0	0	3
	90,5%	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	
19	10	2	2	0	7	3
	47,6%	9,5%	9,5%	0,0%	33,3%	
20	10	9	2	0	0	4
	47,6%	42,9%	9,5%	0,0%	0,0%	
21	16	4	1	0	0	4
	76,2%	19,0%	4,8%	0,0%	0,0%	
22	17	3	1	0	0	4
	81,0%	14,3%	4,8%	0,0%	0,0%	
23	5	13	3	0	0	4
	23,8%	61,9%	14,3%	0,0%	0,0%	

Tabulka č. 8a - Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření z MŠ 3

číslo otázky	Výsledky dotazníkového šetření					
	Aktuální informace sleduji prostřednictvím					
	Nástěnek		WWW stránek		Nesleduji	číslo předpokladu
9	20		11		0	2
	64,5%		35,5%		0,0%	
	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	číslo předpokladu
5 a)	11	7	2	0	0	1
	55,0%	35,0%	10,0%	0,0%	0,0%	
5 b)	18				2	2
	90,0%				10,0%	
5 c)	16				4	2
	80,0%				20,0%	
6 a)	14	6	0	0	0	1
	70,0%	30,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
6 b)	11				9	2
	55,0%				45,0%	
7	18				2	1
	90,0%				10,0%	
8	8	6	4	1	1	1
	40,0%	30,0%	20,0%	5,0%	5,0%	
10 a)	5	2	7	4	2	1
	25,0%	10,0%	35,0%	20,0%	10,0%	
10 b)	6				14	2
	30,0%				70,0%	
11 a)	11	6	2	1	0	2
	55,0%	30,0%	10,0%	5,0%	0,0%	
11 b)	9				11	2
	45,0%				55,0%	
12	17	2	0	1	0	3
	85,0%	10,0%	0,0%	5,0%	0,0%	
13	13	5	2	0	0	3
	65,0%	25,0%	10,0%	0,0%	0,0%	
14	13				7	3
	65,0%				35,0%	
15	8	8	2	0	2	3
	40,0%	40,0%	10,0%	0,0%	10,0%	
16	14	3	2	0	1	3
	70,0%	15,0%	10,0%	0,0%	5,0%	
17	7	4	6	3	0	3
	35,0%	20,0%	30,0%	15,0%	0,0%	
18	17	3	0	0	0	3
	85,0%	15,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
19	11	7	2	0	0	3
	55,0%	35,0%	10,0%	0,0%	0,0%	
20	8	4	6	2	0	4
	40,0%	20,0%	30,0%	10,0%	0,0%	
21	13	4	3	0	0	4
	65,0%	20,0%	15,0%	0,0%	0,0%	
22	13	5	2	0	0	4
	65,0%	25,0%	10,0%	0,0%	0,0%	
23	7	5	5	3	0	4
	35,0%	25,0%	25,0%	15,0%	0,0%	

Tabulka č. 9a - Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření z MŠ 4

číslo otázky	Výsledky dotazníkového šetření					
	Aktuální informace sleduji prostřednictvím					
	Nástěnek		WWW stránek		Nesleduji	číslo předpokladu
9	41		21		0	2
	66,1%		33,9%		0,0%	
	souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím	číslo předpokladu
5 a)	27	8	3	3	0	1
	65,9%	19,5%	7,3%	7,3%	0,0%	
5 b)	37				4	2
	90,2%				9,8%	
5 c)	35				6	2
	85,4%				14,6%	
6 a)	27	9	1	1	3	1
	65,9%	22,0%	2,4%	2,4%	7,3%	
6 b)	24				17	2
	58,5%				41,5%	
7	41				0	1
	100,0%				0,0%	
8	14	12	9	3	3	1
	34,1%	29,3%	22,0%	7,3%	7,3%	
10 a)	11	7	8	8	7	1
	26,8%	17,1%	19,5%	19,5%	17,1%	
10 b)	12				29	2
	29,3%				70,7%	
11 a)	18	11	6	1	5	2
	43,9%	26,8%	14,6%	2,4%	12,2%	
11 b)	11				30	2
	26,8%				73,2%	
12	37	2	1	0	1	3
	90,2%	4,9%	2,4%	0,0%	2,4%	
13	28	6	4	2	1	3
	68,3%	14,6%	9,8%	4,9%	2,4%	
14	17				24	3
	41,5%				58,5%	
15	19	13	5	2	2	3
	46,3%	31,7%	12,2%	4,9%	4,9%	
16	29	7	3	1	1	3
	70,7%	17,1%	7,3%	2,4%	2,4%	
17	22	8	8	2	1	3
	53,7%	19,5%	19,5%	4,9%	2,4%	
18	36	3	0	1	1	3
	87,8%	7,3%	0,0%	2,4%	2,4%	
19	20	9	7	2	3	3
	48,8%	22,0%	17,1%	4,9%	7,3%	
20	19	6	10	4	2	4
	46,3%	14,6%	24,4%	9,8%	4,9%	
21	24	11	2	2	2	4
	58,5%	26,8%	4,9%	4,9%	4,9%	
22	34	4	1	1	1	4
	82,9%	9,8%	2,4%	2,4%	2,4%	
23	16	9	9	4	3	4
	39,0%	22,0%	22,0%	9,8%	7,3%	

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I:

DOTAZNÍK URČENÝ PRO RODIČE DĚTÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL

Vážení rodiče,

v rámci mé bakalářské práce bych ráda znala Vaše názory týkající se podpory individualizace ve vzdělávání Vašeho dítěte, která velmi úzce souvisí se spoluprací a komunikací mateřské školy s rodinou. (Individualizace = specifický přístup pedagoga ke každému dítěti, který zná potřeby i aktuální možnosti konkrétního dítěte a jim pak přizpůsobuje výuku. Cílem je podporovat výkon a možnosti každého dítěte, aby mělo příležitost dosáhnout svého osobního maxima). Dotazník je anonymní a získané údaje budou použity výhradně ke zpracování mé bakalářské práce. Vámi vybrané odpovědi, prosím, vyznačte, nebo vypište podle níže uvedených instrukcí.

Bc. Blanka Držková,

studentka 3. ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy, Fakulta humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Návod k vyplnění:

U možností odpovědi ANO/NE, prosím, zakroužkujte Vaši volbu. U ostatních otázek zakroužkujte, prosím, číslo, které udává míru Vašeho souhlasu.

souhlasím	částečně souhlasím	těžko rozhodnout	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
1	2	3	4	5

---

1. Věk rodičů.

   Méně než 20 let 21-30 let 31-40 let 41-50 let více než 50 let

2. Mé dítě navštěvuje MŠ: od září tohoto školního roku již dříve

3. Mé dítě je ve věku: 3-4 roky 5-6 let

4. Dítě vodí a vyzvedává z MŠ většinou jeho matka nebo otec. ANO NE

5. a) MŠ zařazuje témata a aktivity, do kterých mohou být zapojeny děti, jejich rodiče a další členové rodiny.

   1 2 3 4 5

   b) Využívám těchto možností. ANO NE

   c) Při této příležitosti jsem využil možnost si popovídat s paní učitelkou. ANO NE

6. a) MŠ nabízí dětem nadstandardní aktivity, jako např.: angličtina, muzikoterapie, keramika, hra na flétnu, tanec, zpěv, sportovní hry, výtvarný kroužek apod.

   1 2 3 4 5

   b) Využívám těchto možností. ANO NE

7. MŠ nabízí rodičům tzv. adaptační program = postupné zvykání dítěte na MŠ před jejím zahájením formou např. ranního hraní s maminkami apod. ANO NE

8. MŠ nabízí rodičům spolupracovat při organizování akcí pro děti a rodiče pořádaných mateřskou školou. 1 2 3 4 5

9. Aktuální informace sleduji prostřednictvím: Nástěnek

   (zvolte jednu až dvě možnosti - zakroužkujte) Webových stránek

   Nesleduji

10. a) MŠ umožňuje sledování dění ve třídě, pozorování způsobu práce s dětmi a pozorování jejich reakcí. 1 2 3 4 5

    b) Tuto možnost jsem využil/a ANO NE

11. a) Jsem ochotna/ochoten podílet se na nadstandardních aktivitách (finanční podpora, asistence při učebních aktivitách, zajistit exkurzi na vlastní pracoviště, vypomoci s výrobou pomůcek apod.) 1 2 3 4 5

    b) Některou z uvedených jsem realizoval/a. ANO NE

12. Nástěnky jsou přehledné a umístěny na viditelném místě.

    1 2 3 4 5

13. Jsem spokojen/a s komunikací pedagogických pracovníků MŠ.

    1 2 3 4 5

14. MŠ nabízí rodičům individuální konzultační hodiny pro rodiče. ANO NE

15. Webové stránky jsou přehledné a aktualizované, obsahují všechny potřebné a důležité informace pro rodiče. 1 2 3 4 5

16. MŠ doporučuje dle vývoje dítěte návštěvu odborníků (např. Speciálně pedagogické centrum, Pedagogicko-psychologická poradna, logopedická poradna)

    1 2 3 4 5

17. Rodičům jsou k dispozici na viditelném místě metodické materiály, které mohou využít rodiče s dětmi, pro podporu rozvoje jejich učení doma. 1 2 3 4 5

18. Informace pro rodiče o aktuálních akcích MŠ jsou umístěny na viditelném místě (výlety, zápis do ZŠ, plavání aj.) 1 2 3 4 5

19. Mateřská škola pořádá pravidelné schůzky pro rodiče. 1 2 3 4 5

20. Třídní učitelky se zajímají o rodinné prostředí dítěte prostřednictvím formální i neformální komunikace s rodiči, jejíž cílem je lépe porozumět silným či slabým stránkám dítěte, jeho zájmům a potřebám. 1 2 3 4 5

21. Třídní učitelky konzultují s rodiči zvláštní, nestandartní chování dítěte (nadání, jakoukoliv změnu, výchovné problémy, vývojové problémy). 1 2 3 4 5

22. Třídní učitelky připravují pro děti inspirativní a podnětné prostředí.

    1 2 3 4 5

23. Třídní učitelky se zajímají, co mému dítěti chutná a co naopak nejí.

    1 2 3 4 5

Děkuji za spolupráci a čas, který jste dotazníku věnovali.